

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ
ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА У СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ»**

**здобувача освіти за ОС «магістр»
денної форми навчання**

**галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
спеціальність 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»
освітньо-наукова програма
«МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ»**

Невмержицького Дмитрія Сергійовича

**Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Кальний С. В.**

Рекомендовано до захисту
на засіданні кафедри менеджменту
інноваційної та інвестиційної діяльності
протокол № 14 від 22 травня 2023 р.

Завідувач кафедри
_____ професор Ситницький М. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Економічний факультет
Кафедра менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності

"Затверджую"

Завідувач кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності, проф. **Ситницький М.В.**
«01» листопада 2022 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра
здобувача освіти за ОС «магістр» денної форми навчання
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 073 «Менеджмент»
освітньо-наукова програма «Менеджмент організацій і адміністрування»
Невмержицького Дмитрія Сергійовича
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА У СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ»

затверджена на засіданні кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності 27.09.2022, протокол №3.

2. Строк завершення роботи: 15.05.2023

3. Попередній захист роботи: 24.04.2023 - 05.05.2023

4. Предмет дослідження: сукупність заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго».

5. Об'єкт дослідження: процес управління інвестиційною діяльністю підприємства.

6. Мета і завдання дослідження:

мета - узагальнення теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Завдання:

- 6.1. розглянути інвестиції та інвестиційну діяльність з огляду її економічної ефективності;
- 6.2. охарактеризувати основні цілі та задачі управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- 6.3. проаналізувати основні фінансові показники діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго»;
- 6.4. дослідити структуру та походження інвестицій підприємства ПрАТ «Рівнеобленерго»;
- 6.5. проаналізувати інвестиційну діяльність ПрАТ «Рівнеобленерго»;
- 6.6. сформулювати систему управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- 6.7. визначити основні шляхи підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго».

Календарний план виконання завдання

№	Зміст виконаної роботи	Строки виконання
1.	Вибір теми магістерської роботи, об'єкта і предмета дослідження	червень 2022
2.	Затвердження теми магістерської роботи й наукового керівника магістерської роботи на засіданні кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності	вересень 2022
3.	Ознайомлення з науково-інформаційними джерелами за обраним напрямом досліджень, виявлення наукової проблематики та формування бібліографії, участь у наукових і науково-практичних конференціях, відвідування консультацій наукового керівника для підготовки до науково-дослідної практики, підготовка теоретичного та аналітичного розділів роботи	вересень – грудень 2022 січень-квітень 2023
4.	Розробка індивідуального завдання на виконання магістерської роботи, узгодження з науковим керівником та затвердження на засіданні кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності	лютий 2023
5.	Оформлення першого теоретичного розділу магістерської роботи та подання його на розгляд науковому керівникові	лютий – березень 2023
6.	Робота над другим аналітичним розділом магістерської роботи та подання його на розгляд науковому керівникові	березень – квітень 2023
7.	Підготовка третього (конструктивного) розділу магістерської роботи	квітень – травень 2023
8.	Консультація з приводу оформлення роботи	лютий-квітень 2023
9.	Перший передзахист магістерської роботи	10.04.- 14.04.2023
10.	Доопрацювання та остаточне оформлення роботи з урахуванням пропозицій попереднього захисту і зауважень наукового керівника	квітень 2023
11.	Другий передзахист магістерської роботи	До 05.05.2023
12.	Усунення зауважень підсумкового перед захисту магістерської роботи, остаточне оформлення роботи	24.04. – 04.05.2023
13.	Подача роботи на відзив науковому керівнику	05.05.2023
14.	Перевірка роботи щодо текстових збігів та відсутності плагіату	12.05. – 15.05.2023
15.	Зовнішнє рецензування магістерської роботи	травень 2023
16.	Рекомендація магістерської роботи до захисту на засіданні кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності	травень 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА У СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ..	6
1.1. Сутність інвестиційної діяльності підприємства.....	6
1.2. Особливості та етапи управління інвестиційною діяльністю підприємства у сфері електроенергетики	17
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «РІВНЕОБЛЕНЕРГО».....	25
2.1. Загальна характеристика діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго».....	25
2.2. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго» .	33
РОЗДІЛ 3. ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПрАТ «РІВНЕОБЛЕНЕРГО»	48
3.1. Рекомендації щодо вдосконалення процесу управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго».	48
3.2. Модель управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго» в кризових умовах.	56
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
АНОТАЦІЯ.....	76

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансова нестабільність в Україні, в умовах економічної кризи та воєнного стану, спричинила підвищення важливості інтенсифікації інвестиційної діяльності підприємств. Даний процес забезпечує можливість здійснення структурних реформ, інноваційного розвитку та вдосконалення інфраструктури національної економіки України. Підвищення ефективності інвестиційної діяльності є запорукою підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Крім того, даний процес сприяє сталому соціально-економічному розвитку держави.

Ефективність інвестиційної діяльності в сучасних кризових умовах та в контексті глобальної невизначеності чинить безпосередній вплив на виробничу діяльність підприємств. Конкретизуючи дану тезу, слід зауважити, що інвестиційна діяльність підприємства впливає на рівень конкурентоспроможності підприємства, інноваційну складову виробництва, соціальну, екологічну та інфраструктурну складову розвитку національної економіки в цілому.

Виважена та економічно обґрунтована інвестиційна діяльність підприємства дає змогу забезпечити інтенсивне економічне зростання підприємства, а також забезпечити можливість реалізації соціальних, екологічних та «зелених» аспектів роботи підприємства. Наявність інвестиційного капіталу забезпечує можливість подальшого ефективного впровадження новітніх технологій, вдосконалення організаційної структури підприємства та виробничого процесу. Це виступає запорукою подальшого подолання негативних аспектів кризових явищ та надає перспективи збільшення конкурентоспроможності підприємства і галузі загалом. Ключову роль в даному процесі відіграє управління інвестиційною діяльністю підприємства, яке має за мету забезпечення наявності ліквідності, виконання поточних платіжних зобов'язань та зростанню потенціалу підприємства у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.

Сучасні наукові дослідження в галузі управління інвестиційною діяльністю та її теоретичними аспектами передбачають аналітику поточних особливостей даного процесу, менеджменту інвестицій, інноваційною складовою управління залученим капіталом. На даному етапі, дослідження інвестиційної діяльності підприємств є одним із найбільш поширених напрямків дослідницької діяльності. Така тенденція підтверджує актуальність даної проблематики та необхідність подальшого розвитку наукової думки в даному контексті. Наявні наукові дослідження беруть до уваги інвестиційну діяльність пов'язану як з окремими підприємствами, так із цілими галузями та державами в цілому. Дослідженню питань управління інвестиційною діяльністю підприємства приділяли увагу іноземні і вітчизняні науковці: С. Беренс, М. Ситницький, В. Ревуцький, С. Кальний, Д. Черваньов, Д. Михайленко, М. Денисенко, М. Джонк, А. Ковалець, В.Фелоренко, Л. Забродська, С. Ільченко, Дж.Кейнс, П. Кухта, В.Шевченко, Т. Майорова, А. Марченко, С.Петренко, А. Длігач, В. Пономаренко, Т.Пічугіна, М.Ларка, С. Реверчук, Л.Войнаренко, М.Бушовська, В. Федоренко, В.Шкіренко, А. Череп, В.Левченко, А.Сальник та інші.

Проблематикою збільшення ефективності інвестиційної діяльності займалися такі вітчизняні та іноземні вчені як Н.О. Татаренко, М.Баумгартлінгер, Д.М. Черваньов, Ткачук В. І., Плотнікова М. Ф., Овдіюк О. М., Куриленко Д. В ,А.М. Румянцев, Ф. Котлер, Кондратенко Н. О., Новікова М. М. та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Для досягнення заданої мети у кваліфікаційній роботі потрібно вирішити наступні **основні завдання**:

- розглянути інвестиції та інвестиційну діяльність з огляду її економічної ефективності;
- охарактеризувати основні цілі та задачі управління інвестиційною діяльністю

- підприємства;
- проаналізувати основні фінансові показники діяльності ПрАТ «Рівнобленерго»;
 - дослідити структуру та походження інвестицій підприємства ПрАТ «Рівнеобленерго»;
 - проаналізувати інвестиційну діяльність ПрАТ «Рівнеобленерго»;
 - сформуванати систему управління інвестиційною діяльністю підприємства;
 - визначити основні шляхи підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго».

Об'єктом дослідження є процес управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Предметом дослідження є сукупність заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго».

Методи дослідження. В ході дослідження використано такі методи як теоретичне узагальнення (для аналітики наявних концепцій та підходів до управління інвестиційною діяльністю підприємства); метод моделювання (для побудови моделі ефективного управління інвестиційною діяльністю у кризовий період); метод економічного та статистичного аналізу (для дослідження показників фінансової стійкості та ефективності використання оборотних активів підприємства); графічний метод.

Інформаційна база дослідження виступають підручники, посібники, статті, тези наукових конференцій, монографії, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем теорії та практики управління персоналом підприємства, нормативно-правові акти, показники фінансової звітності підприємства, а також інші електронні джерела.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА У СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

1.1. Сутність управління інвестиційною інвестиційної діяльності підприємства

Різноманіття трактувань терміну "інвестиції" у вітчизняній та міжнародній літературі багато в чому пояснюється широким спектром суттєвих ознак цієї складної економічної категорії.

Закон України "Про інвестиційну діяльність" визначає інвестиції як усі види майна та інтелектуальної власності, що вкладаються в підприємства та інші види діяльності, які приносять прибуток (дохід) і досягають соціального ефекту. У монографії "Інвестиції", підготовленій лауреатом Нобелівської премії з економіки В. Шарпом спільно з іншими дослідниками. Американський учений стверджує: "Слово "інвестиції" в найширшому сенсі означає віддачу грошей сьогодні для того, щоб отримати більше грошей у майбутньому".[33]

Інвестиції - це спосіб розміщення капіталу, який гарантує збереження або збільшення його обсягу", - так визначають інвестиції американські економісти Л. Гітман і М. Йонк у своїй монографії "Основи інвестицій".[13]

В. Шевчук і П. Рогожин зазначають, що інвестиції мають як фінансове, так і економічне визначення. Згідно з фінансовим визначенням, інвестиції - це будь-який вид активів (грошей), які вкладаються в економічну діяльність з метою отримання доходу. Згідно з економічним визначенням, інвестиції - це витрати на створення, розширення, оновлення та технологічну реконструкцію основних фондів, не враховуючи зміни в оборотному капіталі, тому що зміни в запасах сильно залежать від змін у витратах на основні фонди. Також не враховується той факт, що інвестиції можуть бути використані для придбання прибуткових цінних паперів або акцій інших компаній, або для закупівлі великої кількості матеріалів у зв'язку з інфляційними очікуваннями. Ці операції не належать до основних засобів. [26]

На практиці інвестиції можуть також здійснюватися шляхом амортизації нематеріальних активів, таких як ноу-хау, технології, патенти, а також фінансових і матеріальних боргів тощо.

У макроекономіці інвестиції визначають як частину ВВП, яка не споживається в поточному періоді та забезпечує зростання капіталу в економіці. У широкому розумінні це розглядається як довгострокове вкладення капіталу, як усередині країни, так і за кордоном, у диференційований набір об'єктів підприємницької діяльності, бізнес проекти, програми із соціально-економічного розвитку, проекти, пов'язані із безпосереднім впровадженням інновацій. Загалом, в сучасних умовах інвестиції визначають як процес створення нового капіталу [22]

Т. Дорошенко зазначає, що інвестиції бувають усіх видів: грошові, майнові та інтелектуальні. Це вкладення коштів у реальні та фінансові активи з метою отримання прибутку (доходу). Під інвестиціями слід розуміти тільки вкладення з метою отримання прибутку (доходу). І для цього інвестиції слід відрізнити від інших вкладень. Це визначення має кілька недоліків:[14]

- 1) Помилково виокремлюються гроші, майно та інтелектуальна власність як окремі, не пов'язані між собою категорії, оскільки майно за своєю цивільно-правовою природою включає нерухомість, матеріали, готову продукцію, гроші та інтелектуальну власність. Тому доречно описати "всі види майнової вартості".
- 2) Необхідно уточнити терміни "реальні та фінансові активи". Краще уточнити, що інвестиції - це вкладення, зроблені в економічні операції, такі як купівля цінних паперів або витрати на нове обладнання, реструктуризацію підприємства з метою управління комерційним підприємством.
- 3) Помилковою є думка, що інвестори, які вкладають кошти в нерухомість як підприємці, зацікавлені в отриманні доходу. Інвестори насамперед зацікавлені в отриманні прибутку (навіть у віддаленому майбутньому), а не в простому доході, який не дозволив би їм вести бізнес у збиток.

4) Уявлення про те, що інвестиції не можуть здійснюватися з метою досягнення соціальних благ, також є хибною думкою, оскільки інвестування в непродуктивний можна розглядати як засіб забезпечення нормального функціонування економіки шляхом здійснення заходів з відтворення робочої сили, без якої виробничий процес був би неможливий.

Лише ті держави, які вкладають значні кошти в соціальні проекти, можуть розраховувати на стабільне економічне зростання

В сучасних умовах, виокремлюють також низку основних теорій, які пояснюють та обґрунтовують інвестиційну діяльність. До таких теорій слід відносити:

- акселераційну теорію інвестицій;
- теорії фінансів;
- теорію інноваційної економіки;
- теорії взаємозв'язку розмірів інвестицій і величини норми відсотка;
- неокласична теорія інвестицій

Акселераційна теорія інвестицій розглядає інвестиційний процес як засіб отримання прибутку шляхом збільшення виробництва. Збільшення фізичного обсягу виробництва в результаті вилучення інвестиційних ресурсів призводить до накопичення додаткового прибутку підприємства.

Теорія фінансів підходить до пояснення інвестиційного процесу з позиції механізму перерозподілу тимчасово вивільнених ресурсів з метою отримання керованого прибутку на вкладений капітал. На думку розробників цієї концепції, вільні ресурси повинні активно залучатися до господарської діяльності, а не бути лише засобом накопичення.

Теорія інноваційної економіки підходить до інвестиційного процесу з точки зору отримання плодів інтелектуальної праці.

Інвестиції вкладаються в нову техніку або технологію та впроваджуються у виробництво з метою отримання економічного прибутку. Інвестиції розглядаються як основа майбутньої виробничої діяльності, а не як засіб отримання короткострокового прибутку.

Теорії взаємозв'язку між розміром інвестицій та відсотковою ставкою фокусуються на компромісі між очікуваним прибутком та сумою грошей, якою інвестор потенційно ризикує під час інвестиційної діяльності.

Неокласична теорія припускає, що рішення про інвестиційну діяльність слід розглядати з точки зору визначення оптимального обсягу капіталу, який буде використаний відносно вартості підприємства. Таким чином, загальна сума, доступна для інвестування, може бути обґрунтовано оцінена з точки зору розміру та загальної економічної важливості інвестицій.

Інвестор, як ключова фігура в інвестиційному процесі, обирає на основі свого судження одну з форм дій, яка суттєво вплине на його подальший вплив. [25]

За результатами аналізу під інвестиційною діяльністю підприємства слід розуміти сукупність цілеспрямованих дій фізичних та юридичних осіб, пов'язаних з переміщенням капіталу, акумульованого у формі матеріальних та нематеріальних активів і спрямованого на розвиток підприємства з метою отримання більшого прибутку та соціального ефекту.

Об'єктами інвестування в діяльність підприємства можуть бути різні масиви інформації у вигляді грошових коштів, різноманітні цінні папери, майнові та немайнові права, рухоме та нерухоме майно, ноу-хау та досвід тощо. До особливостей інвестиційної діяльності підприємства належать: інвестиції в розвиток підприємства є найважливішою формою забезпечення зростання економічної ефективності підприємства; форми і методи інвестиційної діяльності підприємства меншою мірою залежать від галузевої специфіки підприємства порівняно з виробничою діяльністю; динаміка інвестиційної діяльності характеризується певною неоднорідністю; інвестиційна діяльність формує самостійний вид грошового потоку підприємства.

Основними джерелами фінансування інвестиційної діяльності компанії є поточний прибуток та амортизаційні фонди, кредити та лізинг майна, бюджетне фінансування, кошти, отримані від дрібних інвесторів через акції, венчурне змішане фінансування, краудфандинг тощо.

Інвестиційна діяльність є одним з найважливіших механізмів приватизації державного майна та її ефективності.

Вона має значний вплив на розвиток ринку цінних паперів і, зокрема, на інвестиційну привабливість країни. Це вимагає управління інвестиційною діяльністю на всіх рівнях економіки, включаючи мікроекономічний рівень, мезорівень та рівень окремого підприємства. Таке управління слід розглядати як "управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на підприємствах", що означає "систему аналізу, оцінки та прийняття рішень щодо впровадження інновацій на підприємствах, включаючи аналіз ринку, споживчого попиту, інноваційної діяльності підприємств, інвестиційних проектів та оцінку можливостей, тобто кадрового, виробничого та фінансового потенціалу, а також контроль за процесами прийняття рішень, включаючи визначення доцільності інвестиційної діяльності підприємства має велике значення для визначення її ефективності. [23]

Управління інвестиційною діяльністю – це значуща частина управлінської діяльності підприємства, яка передбачає наявність чітко сформульованих цілей, принципів та методів прийняття управлінських рішень з метою реалізації чітко визначеної інвестиційної стратегії підприємства.

Загалом, управління інвестиційною діяльністю підприємства – це процес управління інвестиційними потоками підприємства, залученням капітальних ресурсів та освоєння даних ресурсів з метою оптимізації діяльності підприємства у майбутніх періодах.

Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства на пряму пов'язана із організацією виробництва та кадровим управлінським потенціалом підприємства.

Управлінню інвестиційною діяльністю характеризується такими рисами [27] :

- здатність до чіткого перетворення інформації про об'єкт у комплекс дій суб'єкта;
- здійснення впливу на об'єкт за чітко визначеним планом і під тотальним контролем результатів виконання на кожному з його етапів;

- нормальне функціонування залученого капіталу забезпечує нормальне функціонування підприємства в цілому;
- координація, організація та впорядкування між елементами системи;
- метою діяльності є вдосконалення об'єкта господарювання за допомогою залучених інвестицій наприкінці визначеного періоду;
- наявність чіткої мети використання залученого капіталу для оптимізації його використання;
- визначення чітких обсягів необхідного залученого капіталу для раціонального використання у процесі виробництва і виконання умов, що пропонує інвестор;
- наявність функціональних елементів системи управління, серед яких можна виділити економічні, технічні, соціальні, тощо.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства – це багаторівневий процес, що включає в себе не тільки прийняття управлінських рішень на рівні окремого підприємства, а і в контексті інвестиційної діяльності на рівні держави та міжнародному рівні.

Слід зазначити, що метою управління на макро- та мезорівні є створення сприятливих умов для здійснення інвестиційної діяльності суб'єктами господарювання на певній території, тоді як управлінські рішення на мікрорівні спрямовані на максимізацію ефективності інвестиційної діяльності окремих підприємств.

Критерій ефективності інвестицій - це критерій, який визначає ступінь результативності інвестиційної діяльності і, відповідно, інвестиційного процесу. Він характеризує результати інвестування в порівнянні з обсягом, формою, напрямом і рівнем ризику інвестицій. Водночас такий критерій передбачає наявність оптимального співвідношення між результатом інвестування та інвестиційними витратами, необхідними для досягнення цього результату.

Критерієм оптимальності слід вважати отримання максимального результату на одиницю інвестиційних витрат або досягнення абсолютного

мінімуму інвестиційних витрат на одиницю віддачі від інвестицій. Основною метою інвестиційної діяльності має бути максимальне задоволення інтересів її учасників.

Якісною характеристикою ефективності інвестицій є досягнення найвищого рівня результативності, оскільки з точки зору кількісної визначеності сутність ефективності інвестиційної діяльності проявляється в дії певного закону, що підвищує ефективність виробництва. Він базується на певних соціально-економічних умовах, які змінюють або припиняють його дію. Згідно з цими положеннями, бажано досягати максимальних економічних результатів при мінімізації використовуваних ресурсів.

Ключові тези, що наводяться науковцями із обраної проблематики представлені у Таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Аналіз поняття інвестиційної діяльності підприємства

Автор	Сутність категорії	Позитивні аспекти	Зауваження
М. Войнаренко, Л. Бушовська	Дії та заходи, спрямовані на використання капіталу для отримання прибутку і стабільного висхідного тренду у показниках фінансової діяльності підприємства	- спирається на теорію інвестування; - має чітку мету для пояснення процесу інвестування	- конкретні дії, щодо здійснення процесу не прописані
О. Дем'янчук, В. Костецький	Інвестиції виступають незмінним фактором розвитку підприємства	- економічна безпека підприємства береться до уваги; - на основі даного твердження формується комплекс необхідних заходів із вдосконалення інвестиційної діяльності	- інші фактори виробництва не беруться до уваги
П. Доуртмес	Залучення ресурсів, необхідних для підтримання ефективного існування підприємства	- чітке формулювання цільового спрямування	

		залученого капіталу; – інновативна складова процесу	
Б. Нкайя, М. Ларка	Інвестиції є запорукою фінансового, економічного та інноваційного зростання підприємства	– підкреслює специфіку здійснення інвестиційної діяльності	– дане визначення збільшує теоретичне навантаження у дослідженні поняття
Т. Пічугіна, Л. Забродська	Діяльність підприємства, пов'язана із використанням певного ресурсу	– організаційний аспект розуміння поняття; – підкреслює важливість управління інвестиційною діяльністю у загальній системі управління підприємством	– цілі здійснення інвестиційної діяльності не визначені
В. Федоренко	Діяльність фізичних та юридичних осіб, спрямована на отримання прибутку	– комплексність сприйняття процесу інвестування; – цільове розмежування інвестиційних потоків	– відсутня схема конкретної реалізації залучених інвестиційних ресурсів
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій	– чітко визначені напрями інвестиційної діяльності; – механізм взаємодії інвесторів та державних органів відображено максимально чітко	– процесна складова інвестицій не береться до уваги

Джерело: розроблено автором на основі [21], [26],[34]

Важливим фактором управління інвестиційною діяльністю підприємства є залучення інвестицій в операційну діяльність підприємства. Для цього необхідно врахувати такі показники як показник оборотності інвестицій, оборотність операційних витрат, оборотність вкладень капіталу в операційну

діяльність, валову рентабельність само інвестицій, валову рентабельність витрат, валову рентабельність вкладень капіталу в операційну діяльність, а також ряд інших показників, що дало можливість відділити капітальні інвестиції в інші суб'єкти підприємництва від фінансових.

Для аналізу можна використати модель управління інвестиційною діяльністю підприємства. Вона включає в себе два етапи. На першому етапі здійснюється процес аналізу інвестиційних альтернатив з точки зору компромісу між прибутковістю та ризикованістю процесу, на другому – обирається методика аналізу інвестиційних процесів. Можна виділити декілька основних методів аналітики динамічних інвестиційних процесів: [23]

- метод чистої теперішньої вартості;
- метод внутрішньої норми рентабельності;
- метод окупності.

Метод чистої теперішньої вартості характеризується тим, що оцінка інвестиційної привабливості об'єкту інвестування визначається різницею між поточною вартістю активів підприємства та обсягом його поточних зобов'язань.

Метод внутрішньої норми рентабельності – це метод оцінювання інвестицій, що базується на порівнянні внутрішньої норми прибутку та граничної вартості капіталу. Якщо внутрішня норма прибутку є меншою за мінімальну прийнятну граничну вартість капіталу, інвестиційний процес не має здійснюватися.

Метод окупності передбачає оцінку привабливості об'єкту інвестування з точки зору тривалості періоду окупності інвестицій із потенційним обсягом прибутку від здійснення інвестиційної діяльності.

О. Матрос вважає, що існуючі підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємств доцільно розділити на підходи, які не звужують і не кількісно оцінюють поняття інвестицій і, відповідно, підходи, які використовують математичні методи для оцінки інвестиційної привабливості підприємств, тобто холі стичну оцінку. [8]

Залежно від форми участі в інвестиційному процесі інвестиції можна поділити на прямі та непрямі. Прямі інвестиції здійснюються інвесторами, які беруть безпосередню участь у виборі об'єктів інвестування та інвестицій (наприклад, капітальні вкладення, інвестиції в основні фонди іншої компанії) і в принципі визнають мету інвестування.

Метою прямих інвестицій, як правило, є придбання контрольного пакету акцій компанії-об'єкта інвестування та участь в управлінні нею.

Непрямі інвестиції здійснюються інвестиційними та фінансовими посередниками з єдиною метою отримання прибутку, а не з метою участі в управлінні компанією-об'єктом інвестування.

Не всі інвестори мають необхідну кваліфікацію для вибору та ефективного управління інвестиціями, тому існує певний відсоток інвесторів, які купують цінні папери, випущені інвестиційними та фінансовими посередниками. Посередник інвестує та управляє зібраними коштами в найбільш ефективні інвестиційні інструменти і розподіляє прибуток між своїми клієнтами-інвесторами.

Залежно від періоду інвестування розрізняють короткострокові, середньострокові та довгострокові інвестиції. Короткострокові інвестиції характеризуються вкладенням капіталу на строк до одного року. В їх основі лежать короткострокові фінансові інвестиції. Середньострокові інвестиції - це капітальні вкладення на період від одного до трьох років. Довгострокові інвестиції - це капітальні вкладення на період понад три роки.

Ефективне управління інвестиційною діяльністю підприємств має здійснюватися на основі таких принципів як: [27]

- чіткий та виважений зв'язок управління інвестиційною діяльністю підприємства із загальною стратегією управління;
- цільова спрямованість інвестиційного менеджменту на підприємстві;
- корегування комплексу управління інвестиціями відповідно до особливостей об'єкту підприємницької діяльності;

- визначення управлінської стратегії підприємства з огляду на ефективний менеджмент інвестиційної діяльності;
- формування стратегічних цілей підприємства з огляду як на власні можливості і потужності, так і на потенційні обсяги залученого капіталу;
- інвестиційний менеджмент має передбачати контроль, управління та необхідне вдосконалення інвестиційної управлінської діяльності підприємства;
- спрямованість методів управлінської діяльності на мінімізацію ризиків ведення діяльності підприємства та балансування із його очікуваним прибутком.

Переходячи безпосередньо до моделі інвестиційного процесу, можна виділити 3 основні етапи: [35]

- Етап 1. Збір, обробка, узагальнення результатів збору інформації. Аналітика результатів.
- Етап 2. Аналітика ефективності поточної інвестиційної діяльності підприємства.
- Етап 3. Безпосередня розробка стратегії інвестиційного управління на підприємстві.

На першому етапі здійснюється систематизація інформація, аналіз накопиченої інформації та оцінка достовірності даної інформації, що в результаті стає основою для прийняття рішення, щодо здійснення інвестиційної діяльності.

Другий етап передбачає низку кроків, які зумовлюють висновок, щодо ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Основних кроків є 9:

1. Аналіз інвестиційного клімату в країні;
2. Аналіз виконання плану капітальних вкладень;
3. Аналіз джерел фінансування інвестиційних проектів;
4. Аналіз ефективності довгострокових вкладень;
5. Оцінка необхідності додаткових вкладень;
6. Оцінка пріоритетності вкладень;

7. Оцінка ефективності інвестицій попередніх періодів;
8. Прогнозні розрахунки;
9. Визначення проблем пов'язаних з процесом інвестування

На третьому етапі безпосередньо відбувається розробка інвестиційних рішень для подальшої діяльності компанії. Логічною є думка, що саме другий етап є ключовим у процесі прийняття управлінських рішень, щодо здійснення інвестиційної діяльності. Разом із тим, подальший успіх інвестиційної діяльності прямо корелюється із ефективністю проведеного попереднього дослідження та збору інформації.

Метою даної методики є дослідження ефективності інвестиційної діяльності та її динаміки. Також, особливе місце в даному процесі є визначення проблем, які зменшують ефективність інвестиційної діяльності підприємств, та розробка ефективних рішень, щодо подальшої інвестиційної діяльності.

1.2. Особливості та етапи управління інвестиційною діяльністю підприємства у сфері електроенергетики

Інвестування у підприємства електроенергетичної галузі є одним із різновидів інвестування у промислові підприємства. Даний тип інвестицій характеризується низкою значущих відмінностей, які вирізняють його поміж інших напрямків інвестиційної діяльності.

Основою інвестиційної діяльності у промислові підприємства є здійснення інвестицій у виробництво. Такий вид інвестування має характерні особливості: [31]

1. Інвестиції у виробництво є основою для реалізації довгострокових стратегій розвитку підприємства. Вони забезпечують реалізацією високоефективних виробничих проектів. Процес стратегічного розвитку підприємства в першу чергу спрямований на сукупність таких інвестиційних проектів, що

реалізуються протягом тривалого періоду часу. Така форма інвестування дозволяє підприємствам успішно виходити на нові ринки. Крім того, успішність даних процесів забезпечує стабільний приріст ринкової вартості підприємства

2. Виробничі інвестиції тісно пов'язані з активізацією маркетингової діяльності підприємства. Причиною для цього є збільшення обсягів виробництва, продажів та розширення асортименту продукції, внаслідок залучення додаткового інвестиційного капіталу. Крім того, логічним наслідком залучення інвестицій є підвищення якості продукції. Така продукція може збуватися за вищою ціною, проте і витрати на виробництво також матимуть тренд до зростання. Операційні витрати також збільшуватимуться в ході процесу інвестування у виробничу діяльність промислового підприємства. Це свідчить про потенціал зростання параметрів та обсягів майбутніх бізнес-процесів та ділової активності.

3. Виробничі інвестиції забезпечують вищу прибутковість порівняно з фінансовими інвестиціями та генерують вищу норму прибутку, що є одним з мотивів підприємницької діяльності у промисловому секторі економіки

4. Ефективна реалізація інвестиційних проектів у виробничій діяльності підприємства забезпечує сталий чистий грошовий потік від амортизації основних засобів та нематеріальних активів, навіть у періоди, коли реалізований інвестиційний проект не є прибутковим для підприємства.

5. Інвестиції у виробничий процес мають схильність до морального старіння, що є значним фактором ризику для підприємства у довгостроковому періоді. Причиною даної особливості є високий ступінь залучення інновацій у виробництві в сучасних умовах.

6. Виробничі інвестиції є добре захищеними від негативного впливу інфляційних процесів. Довгостроковий характер даних інвестицій спричинює мінімізацію негативного ефекту від зростання цін у інфляційній економіці.

7. Виробничі інвестиції є найменш ліквідними. Це пов'язано з цільовим характером більшості цих інвестицій, які в незавершеному вигляді практично не мають альтернативного економічного використання.

Виробничі інвестиції здійснюються підприємствами різними способами, основними з яких є:

- 1) Придбання цілісних майнових комплексів, що є інвестиційною діяльністю великих підприємств і гарантує галузеву, товарну та географічну диверсифікацію діяльності підприємства.
- 2) Нове будівництво - інвестиційна діяльність, пов'язана з будівництвом нових об'єктів у спеціально відведених місцях, індивідуально розроблених або з повним технологічним циклом за типовим проектом.
- 3) Реконструкція - інвестиційна діяльність, пов'язана з істотною зміною всього виробничого процесу на основі сучасних досягнень науки і техніки. Процесу передують комплексна оцінка. Процес супроводжується реструктуризацією виробництва, оновленням технологічної складової, підвищенням екологізації виробництва та зміщенням акценту на користь «зеленої» складової бізнесу.
- 4) Модернізація - інвестиційна діяльність, пов'язана з удосконаленням активної частини виробничих основних фондів шляхом внесення конструктивних змін в основний парк машин, механізмів та устаткування, що використовуються підприємством у процесі його господарської діяльності, і приведення їх до стану, що відповідає сучасному рівню технічних процесів.
- 5) Часткова зміна обладнання - інвестиційна діяльність передбачає заміну або доповнення вже існуючого обладнання.

Дана діяльність не призводить до глобальної та комплексної заміни обладнання, а лише частково оновлює та вдосконалює наявні потужності. Схема технологічних процесів не зазнає при цьому відчутних змін.

- 6) Інвестиції у нематеріальні активи, що передбачають інноваційну складову - це інвестиційна операція, спрямована на вдосконалення та оновлення нематеріальних активів для досягнення позитивних економічних результатів за рахунок впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

7) Інвестиції спрямовані на збільшення оборотних активів. Інвестиційна операція для збільшення обсягу використовуваних оборотних активів підприємства та забезпечення необхідного балансу активів у розвитку підприємства. Підсумком такої операції буде гармонійне співвідношення оборотних та необоротних активів, що матиме позитивний ефект на діяльність підприємства у середньо- та довгостроковому періоді.

Перераховані форми інвестування можуть бути загалом класифіковані на 3 основні групи. Це капітальне інвестування, інноваційне інвестування та інвестування в оборотні активи відповідно

Виходячи із даних підходів до класифікації та цільового спрямування інвестицій у промислові підприємства, а також інвестицій у виробничий процес, можна зробити аналітичні висновки, щодо інвестування конкретно у підприємства із сфери електроенергетики.

Особливість електроенергетики як об'єкта інвестування зумовлена тим, що електроенергетика виконує соціальні та інфраструктурні функції, а також має важливе значення для забезпечення безпеки країни в цілому. Тому виробників електроенергії називають "спеціальними учасниками" інвестиційного ринку, а інвестиційна діяльність має певні особливі характеристики, коли компанії є об'єктами інвестування, а також суб'єктами інвестиційної діяльності

Інвестування в електроенергетичне підприємство має наступні особливості: [21]

1. Діяльність електроенергетичних підприємств має бути спрямована не лиш на отримання прибутку. Соціальний аспект даної діяльності має важливе значення.

2. Підприємства, які працюють на ринку електроенергетики, в основному є природними монополістами. При цьому держава є значним важелем впливу на їхню діяльність.

3. Інвестування в підприємства електроенергетичної сфери має цілу низку фінансових, організаційних та технічних складностей в процесі реалізації

проекту. Більшість цих проблем пов'язані з рівнем розвитку інфраструктури, бюрократією, особливостями державного регулювання в даній сфері та тривалим терміном окупності.

4. Проекти в галузі електроенергії є об'єктом ретельного контролю з боку держави. Стратегічна важливість галузі зумовлює обмежений доступ до інвестиційного процесу для іноземних громадян, що спричинює складності у проведенні переговорного процесу та реалізації проектів.

5. Ціни на електроенергію є динамічними та зазнають значних коливань. Таким чином процес прогнозування фінансових показників ускладнюється і додає невизначеності. Даний фактор безумовно негативно впливає на процес прийняття управлінського рішення, щодо інвестування.

6. Тісна взаємодія із державним сектором стає причиною того, що значна кількість підприємств у галузі електроенергетики не звикла до умов та реалій ринку. Таким чином проведення інвестиційної діяльності передбачає початковий ознайомчий період для підприємства, що, логічно, результує у збільшення терміну окупності проекту і може відлякувати потенційного інвестора.

Дослідники стверджують, що лібералізація ринку електроенергії має призвести до покращення інвестиційного мікроклімату та покращення динаміки залучення інвестицій в економіку в цілому. Однак, виходячи із зарубіжного досвіду, існує протилежна думка, що лібералізація енергетичного сектору створює ризик недостатнього інвестування в його розвиток. Підставою для такої думки є те, що лібералізація виключить державу з числа великих інвесторів в електроенергетику, а особливості інвестиційного процесу в галузі не приваблюватимуть зовнішніх інвесторів, які в подальшому будуть вкладати кошти в розвиток лише з власних джерел. Справедливість цього аргументу можна буде оцінити з часом. Однак слід зазначити, що брак інвестиційних ресурсів не обмежується лише енергетичним сектором. Це макроекономічна проблема для України в цілому.

Таким чином, перераховані вище відмітні риси електроенергетики як сфери інвестування призводять до того, що капіталовкладення повинні носити досить довгостроковий характер (не менше 10 років), при цьому інвестор має бути готовим до більш низької норми доходу, в порівнянні з середньоринковою, і не має права формувати тариф на електроенергію на свій розсуд з метою якнайшвидшого повернення своїх вкладень.

Це знижує інвестиційну привабливість енергетичної галузі. Розглянуті особливості інвестиційної діяльності підприємств електроенергетичної галузі повинні бути враховані при розробці концептуальних положень управління процесом інвестування підприємства електроенергетики.

Процес управління інвестиційною діяльністю підприємства у сфері електроенергетики включає певні етапи: [26]

Перший етап. Даний етап включає у себе аналіз інвестиційного мікроклімату країни. На цьому етапі збирається та аналізується інформація, щодо ключових макроекономічних показників, які характеризують економіку країни об'єкта інвестування. Для сфери електроенергетики особливо ретельно досліджується ступінь державного контролю у галузі.

Другий етап. На даному етапі здійснюється дослідження інвестиційної привабливості самого підприємства. Сфера електроенергетики є специфічною та потребує детальної аналітики показників діяльності об'єкта господарювання. Така необхідність пов'язана із роллю підприємств електроенергетичної сфери у системі енергетичного забезпечення країни в цілому. Тому на практиці застосовують процес, який має назву інвестиційна діагностика.

Інвестиційна діагностика – це комплексний підхід до аналізу показників діяльності підприємства, що відображає не тільки поточний стан справ в інвестиційній діяльності підприємства, а і характеризує перспективи подальшого розвитку, в основі яких лежить оцінка інвестиційного потенціалу підприємства та його інвестиційної привабливості.

На **третьому етапі** визначають необхідний обсяг інвестицій, які підприємство планує залучити та використати у подальшому виробництві. Даний обсяг може корегуватися на підставі діючих нормативно-правових актів, державних обмежень та ступеню відкритості галузі до залучення іноземного капіталу. В сфері електроенергетики дані обмеження можуть суттєво вплинути на обсяг та термін залучення інвестиційних ресурсів.

В електроенергетиці найбільш значущими джерелами інвестиційного фінансування виступають: тарифне джерело; власні кошти підприємства; позикові кошти; залучені засоби.

Четвертий етап управління інвестиційною діяльністю підприємства у сфері електроенергетики не відрізняється певними додатковими особливостями в порівнянні з іншими галузями. В основі даного етапу лежить підтримання показників інвестиційної діяльності підприємства для стабільного притоку інвестиційного капіталу. Таким чином забезпечується стабільне функціонування виробництва на запланованому у інвестиційному проекті рівні.

Управління інвестиційною діяльністю на підприємстві у сфері електроенергетики маю базуватися на таких принципах як: безперервність, комплексність, погодженість пріоритетів інвестиційної політики підприємства, підпорядкованість інвестиційної політики коротко-, середньо- та довгостроковим цілям функціонування підприємства, адекватність інвестиційної діяльності підприємства до наявних фінансових та інвестиційних ресурсів підприємства, віднайдення оптимального співвідношення прибутковості та ризику, прибутковості і ліквідності, формування керованого та збалансованого інвестиційного портфелю.

П'ятий етап. Даний етап проходить під впливом ефекту від реалізації попередніх етапів процесу управління інвестиційною діяльністю. В залежності від їхньої успішності (особливо четвертого етапу), постає управлінська проблема, пов'язана із зміною обсягів інвестування. В залежності від рівня інвестиційної привабливості та інвестиційного мікроклімату, обсяги валових

інвестицій можуть як збільшуватися, так і зменшуватися. Такі коливання вносять зміни у процес освоєння інвестицій та їхнє впровадження у виробництво. Загалом слід враховувати циклічність даного явища, відповідно до якої і здійснюється процес управління на цьому етапі.

Шостий етап процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства є заключним та спирається на результат інвестиційної діяльності у визначеному періоді. Виходячи із отриманих даних, здійснюється планування інвестиційної діяльності у наступному періоді. За основу береться аналіз темпів економічного зростання підприємства.

Запорукою успішної інвестиційної діяльності є забезпечення високої якості менеджменту підприємства. Результати інвестиційної діяльності визначають і перспективи розвитку підприємства в цілому, оскільки реалізація інвестиційних проектів може привести як до підвищення, так і до зниження вартості підприємства.

Отже, механізм управління інвестиціями підприємства є складним багатоетапним процесом, який включає у себе цілу низку як керованих, так і некерованих підприємством факторів і впливає на перспективи діяльності підприємства у майбутньому періоді та особливості виробничого процесу у поточному.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «РІВНЕОБЛЕНЕРГО»

2.1. Загальна характеристика діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго»

Ключовою метою діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго» є: безперервне чітке постачання електричної енергії споживачам при умові укладання договорів за тарифами, що регулюються у відповідності до чинного законодавства; проведення єдиної науково-технічної політики, а також впровадження прогресивних технологій та видів техніки; здійснення єдиної інвестиційної політики й залучення капіталу.

До сфери діяльності ПрАТ "Рівнеобленерго" належать: розподіл електричної енергії; комплексний ремонт, монтаж та обслуговування електротехнічних споруд та обладнання; експлуатація ліній електропередач та підстанцій; проектування, будівництво, реконструкція, технічне переоснащення та капітальний ремонт електричних мереж, споруд, механізмів та машин; інші види діяльності відповідно до Статуту ПрАТ "Рівнеобленерго". Ця діяльність здійснюється відповідно до наступних положень

До складу ПрАТ "Рівнеобленерго" входять 16 районів електричних мереж (далі - РЕМ), департаменти, управління, відділи, служби, групи, цехи, інформаційно-консультаційні центри, кол-центри та ревізійні комісії.

У 2021 році основу діяльності ПрАТ "Рівнеобленерго" за КВЕД:2010 складають наступні види діяльності: 35.13 Розподіл електроенергії Територія діяльності ПрАТ "Рівнеобленерго" становить близько 20,1 тис. км². Компанія постачає електроенергію 420 000 споживачам. Юридична структура станом на 31.12.2021 капіталу ПрАТ «Рівнеобленерго» узагальнена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Структура статутного капіталу ПрАТ «Рівнеобленерго» на 31.12.2021

р.*

№ п/п	Акціонери	Частка володіння в статутному капіталі, %
1	Washington Holdings B. V. (Нідерланди)	81,37
2	Інші юридичні та фізичні особи	18,63
Разом		100,00

Джерело: Звіт про управління ПрАТ «Рівнеобленерго» за 2021 р.

Згідно Статуту ПрАТ «Рівнеобленерго» управління діяльністю здійснюється через прийняття управлінських рішень органами підприємства, склад, повноваження та термін функціонування яких визначається статутом підприємства та діючим законодавством України. Органами ПрАТ

«Рівнеобленерго» є: Загальні збори акціонерів, Правління та Наглядова рада.

Вищим органом ПрАТ «Рівнеобленерго» є загальні збори акціонерів. Колегіальним органом ПрАТ «Рівнеобленерго» є наглядова рада, що здійснює захист акціонерів, управляє товариством та контролює правління товариства, відповідно до його статуту та чинного законодавства України.

Правління ПрАТ "Рівнеобленерго" здійснює керівництво поточною діяльністю відповідно до принципів та процедур, встановлених Статутом, Положенням, відповідними рішеннями Наглядової ради та Загальних зборів акціонерів, організовує виконання рішень Наглядової ради та Загальних зборів акціонерів, регулює формування фондів, необхідних для законної діяльності товариства та забезпечує ефективність діяльності Правління товариства несе відповідальність за його діяльність та рішення.

ПрАТ «Рівнеобленерго» працює в умовах військового стану та забезпечує своїх споживачів електроенергією згідно діючих нормативів та стандартів, прописаних у діючих нормативно-правових актах. До початку

повномасштабного вторгнення РФ в Україну, ПрАТ «Рівнеобленерго» показувало стабільні фінансові показники, що підтверджують дані наявні у річній звітності товариства.

За даними показників річної фінансової звітності проведено аналіз фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго», аналіз показників ліквідності, платоспроможності та прибутковості підприємства (табл.2.2). Для аналізу були взяті останні доступні дані підприємства, тобто статистика за 2021 рік.

В 2021 р. ПрАТ «Рівнеобленерго» мало розподілення електроенергії як основний напрям діяльності. Протягом 2019-2021 років чистий дохід мав нисхідний тренд: в 2021 р. проти 2019 р. – на 43,24%. Чистий дохід складався на 88,64% із розподілення електроенергії (частка доходу від реалізації реактивної електроенергії в даному обсязі становить 48563 тис. грн. або 4,6%); 7,35% (70365 тис. грн.) – дохід від надання послуг, пов'язаних із ліцензійною діяльністю.

Собівартість реалізації аналогічно знижувалася: в 2021 р. проти 2019 р. – на 48,64%. Структура собівартості ПрАТ «Рівнеобленерго» на 92,67% або 896123 тис. грн. складається із собівартості послуг розподілу; 0,72% (8250 тис. грн.) – це собівартість реалізованих приєднань; 6,61% (42924 тис. грн.)

– собівартість інших додаткових робіт (послуг), які пов'язані із здійсненням ліцензійної діяльності.

На 1 грн. продукції витрати у 2019 р. склали 0,81 грн., а у 2021 р. – 0,78 грн. Протягом 2019-2021 років підприємство було прибутковим, при цьому, в 2021 р. чистий прибуток був вищим ніж у 2019 р. на 28,5%.

Середньооблікова чисельність працівників за 2019-2021 роки зменшилася: з 1693 осіб в 2019 р. до 1622 особи в 2021 р. Станом на кінець 2021 р., на одного працівника середня заробітна плата становить 13245,18 грн.

Таблиця 2.2

Основні техніко-економічні показники фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго» за 2019-2021 рр.

Показники	Звітний період			Абсолютне відхилення (+,-)			Темп росту, %		
	2019	2020	2021	2020 від 2019	2021 від 2020	2021 від 2019	2019 від 2020	2020 від 2021	2021 від 2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1147199	1114189	1112192	362671	-1366990	-1004319	-9,64	-3,56	-43,24
Собівартість реалізованої продукції (послуг), тис. грн.	947696	901562	900874	400494	-1456833	-1056339	-43,23	-12,64	-48,64
Витрати на 1 грн. продукції, грн.	0,81	0,8	0,78	-0,01	-0,02	-0,03	-2,68	-3,62	-4,31
Валовий прибуток (+) або збиток (-) звітного періоду, тис. грн.	199503	109660	199503	-37823	89843	52020	-25,65	81,93	35,27
Фінансові результати до оподаткування, тис. грн.	196787	108926	196787	-36712	87861	51149	-25,21	80,66	35,12
Чистий прибуток (+), збиток (-), тис. грн.	161253	89631	151253	-28769	71622	42853	-24,30	79,91	36,19
Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	1693	1812	1693	-74	-119	-193	-3,92	-6,57	-10,23
Середня заробітна плата одного працюючого, грн.	11967,12	9411,98	11967,12	1916,00	2555,14	4471,14	25,56	27,15	59,65
Дебіторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) на кінець року, тис. грн.	4385	124609	4385	32165	-120224	-88059	34,79	-96,48	-95,26
Кредиторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) на кінець року, тис. грн.	15590	102499	15590	90721	-86909	3812	770,26	-84,79	32,37
Нерозподілений прибуток(+), непокритий збиток(-), тис. грн.	1566344	1404475	1566344	49094	161869	210963	3,62	11,53	15,56

Джерело: Складено автором за звітною інформацією підприємства

Кредиторська заборгованість ПрАТ «Рівнеобленерго» протягом 2019-2021 років зросла. Такі зміни пов'язані із покриттям відстрочених платежів. Напроти, дебіторська заборгованість – зменшується: в 2021 р. в порівнянні із 2019р.на 91,22%.

Проведемо аналіз та охарактеризуємо загальну організаційну структуру персоналу (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Загальна структура персоналу ПрАТ «Рівнеобленерго» в 2021р.

Категорії персоналу	Кількість працівників	
	осіб	у відсотках до підсумку
Працівники виробничих підрозділів	1173	69,30%
Працівники забезпечувальних підрозділів	212	12,50%
Усього працівників виробництва	1385	81,80%
Лінійні керівники	39	2,30%
Функціональні керівники	61	3,60%
Працівники апарату управління	208	12,30%
Всього адміністративних працівників	308	18,20%
Всього	1693	100,00%

Джерело: Розраховано самостійно за внутрішніми обліковими даними підприємства

Дані табл. 2.3 свідчать, що безпосередньо у виробництві зайнято 81,80% персоналу, а в управлінні — 19,20%.

Розрахуємо:

- середній діапазон управління в організації (D_u)

Діапазон управління є тією кількістю осіб, які можуть перебувати або є в безпосередньому підпорядкуванні керівника.

$$D_u = Q_p / Q_{кер} \quad (2.1)$$

де Q_p – чисельність працівників, які не виконують управлінські функції, осіб;

$Q_{кер}$ – чисельність лінійних і функціональних керівників в організації, осіб.

$$D_u = (1285+208) / (29 + 61) = 16 \text{ осіб}$$

- в розрахунку на 1-го управлінського працівника, чисельність працівників виробництва становить (K_q):

$$Kq = 1385 / 308 = 4,7 \text{ особи}$$

Так, у "Рівнеобленерго" на одного складського працівника припадає в середньому 16 підлеглих, а на одного керівника - 4,5 виробничих робітників. Враховуючи, що рекомендована в економічній літературі норма керованості становить 7-8 осіб, ефективність управління є досить високою.

Звичайно, є багато факторів, які впливають на процес прийняття управлінських рішень в компаніях. Найважливішими з них є

- Ступінь ризику - завжди існує ймовірність прийняття неправильного рішення, яке може мати негативний вплив на компанію.

Оскільки ризик пов'язаний з вагою відповідальності, він є фактором, який менеджери свідомо чи несвідомо беруть до уваги при прийнятті рішень;

- Час, виділений на прийняття рішень - менеджери не можуть проаналізувати всі можливі варіанти через брак часу; та

- Політика компанії - при прийнятті рішень враховуються суб'єктивні фактори (наприклад, статус, повноваження, легкість виконання); та

- Ступінь підтримки лідера колективом - якщо не вистачає розуміння і підтримки з боку інших лідерів і підлеглих, особисті якості людини повинні допомогти вирішити проблему і сприяти реалізації прийнятого рішення;

- Особисті якості лідера є одним з найважливіших факторів. До них відносяться професійний рівень, досвід, організаторські здібності, а також розумові та психологічні характеристики.

Можливими факторами ризику в нашій господарській діяльності є загальна економічна ситуація в Україні (інфляція, нестабільність української гривні по відношенню до основних іноземних валют, зниження ліквідності та погіршення умов кредитування, зниження платоспроможності споживачів), форс-мажорні ризики та несприятливі погодні умови, нестабільність законодавчої бази, погіршення якості технічного обладнання та ризики деградації ліній електропередачі, які вирішуються шляхом реалізації інвестиційних планів з будівництва, реконструкції та модернізації об'єктів та обладнання.

ПрАТ "Рівнеобленерго" здійснює управління фінансовими ризиками, що виникають у процесі своєї діяльності. Такими ризиками є кредитний ризик, ринковий ризик та ризик ліквідності.

Кредитний ризик - це ризик того, що контрагент не зможе виконати свої договірні зобов'язання, внаслідок чого ПрАТ "Рівнеобленерго" зазнає збитків. Оскільки ПрАТ "Рівнеобленерго" здійснює державну діяльність і є єдиною організацією в Рівненській області, яка не може впливати на вибір надійних клієнтів і має справу з певною територією в межах розподільчої мережі, компанія наражається на кредитний ризик щодо торгової дебіторської заборгованості та інших фінансових активів. Компанія зобов'язана постачати електроенергію всім своїм клієнтам.

З метою оперативного впливу на рівень платежів споживачів та управління кредитним ризиком в компанії впроваджена ефективна система контролю за рівнем розрахунків за розподіл електричної енергії та надання інших робіт і послуг ПрАТ "Рівнеобленерго" використовує різні механізми розрахунків з боржниками (в тому числі застосування механізмів, передбачених Законом "Про електроенергетику" щодо взаємозаліку, переведення боргу) та постійні зусилля щодо стягнення заборгованості в досудовому порядку, в інших випадках регулярно проводяться претензійно-позовна робота щодо стягнення заборгованості в судовому порядку.

Сучасна система корпоративного управління має бути потужним управлінським інструментом, який дозволяє компанії зосередитися на вирішенні стратегічних питань та професійно здійснювати поточну діяльність компанії.

Проведемо дослідження показників розвитку системи управління ПрАТ «Рівнеобленерго» за 3 роки, опишемо динаміку обсягів та структури витрат на її утримання. Результати проведеного аналізу та розрахунків представимо за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розвиток системи управління підприємства ПрАТ «Рівнеобленерго»
у 2019-2021 рр.

Показники	Одиниці виміру	Період			Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, %	
		2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020/2019	2020/2021	2020/2019	2021/2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Обсяг доходів підприємства	тис. грн.	2151518	2514189	1147199	362 671	-1 366 990	16,86	-54,37
Чисельність працівників управління	осіб	236	238	242	2	4	1,15	1,46
Продуктивність праці управлінського персоналу	тис. грн.	9126	10543	4742	1 417	-5 802	15,53	-55,03
Обсяг витрат підприємства	тис. грн.	2033118	2424558	985946	391 440	-1 438 612	19,25	-59,34
Витрати на утримання апарату управління	тис. грн.	180338	223302	83214	42 964	-140 088	23,82	-62,73
Питома вага витрат на управління у загальному обсязі витрат	%	8,87	9,21	8,44	0,34	-0,77	3,83	-8,36
Загальна чисельність працівників підприємства	Осіб	1886	1812	1693	-74	-119	-3,92	-6,57
Питома вага працівників управління	%	12,5	13,16	14,29	0,66	1,13	5,28	8,59
Первісна вартість засобів механізації й автоматизації управлінської праці	тис. грн.	452,1	489,5	505,6	37,40	16,10	8,27	3,29
Чисельність працівників, зайнятих у центральному апараті управління	осіб	13	12	11	-1	-1	-7,69	-8,33
Коефіцієнт централізації функцій управління підприємством	коэф.	0,33	0,32	0,31	-0,01	-0,01	-3,03	-3,13

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чисельність працівників вищих органів управління підприємства	осіб	2	2	2	0	0	0,00	0,00
Ступінь корпоративної централізації управління	коєф.	0,4	0,4	0,4	0,00	0,00	0,00	0,00
Витрати на утримання вищих органів управління підприємства	тис. грн.	355,5	379,5	465,5	24,0	86,0	6,75	22,66
Питома вага витрат на утримання вищих органів управління у загальному обсязі витрат підприємства	%	2,09	2,29	1,73	0,20	-0,56	9,57	-24,45

Джерело: Складено автором за обліковою інформацією підприємства

Таким чином, з огляду на проведені розрахунки в таблиці вище, можна зробити висновок, що загалом підприємство ПрАТ «Рівнеобленерго» неефективно працює на енергоринку. Про це свідчить той факт, що впродовж 2019-2021 років відбувалося зниження обсягу чистого доходу підприємства. Так, якщо в 2019 р. розмір цього показника становив 2151518 тис. грн., то в 2018 р. даний показник збільшився на 362671 тис. грн. і становив 2514189 тис. грн., а в 2021 році – скоротився на 1366990 тис. грн. і становив 1147199 тис. грн.

2.2. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго»

ПрАТ "Рівнеобленерго" активно розвивається та розширює свої виробничі потужності, про що аналітично свідчить розрахунок ключових

фінансово-економічних показників компанії у попередньому розділі. Тому невід'ємною частиною поточної діяльності компанії є інвестиції в розширення ринків збуту та підвищення ефективності каналів дистрибуції, які, в свою чергу, складають певну частину інвестиційної діяльності компанії за підсумками 2021 року.

Тому аналіз інвестиційної діяльності компанії проводиться за відносно "нестандартним" алгоритмом. На жаль, горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності компанії не дає вичерпного розуміння співвідношення між витратами та доходами інвестиційних проектів компанії та їх структури. Це пов'язано з тим, що менеджмент компанії запровадив сучасний ринковий підхід до інвестування в активи компанії з урахуванням специфіки діяльності дистриб'ютора, а витрати та доходи даного проекту відображаються як поточні витрати та доходи діяльності компанії, справедливості яких буде обґрунтовано у звітному періоді.

Особливістю даного інвестиційного проекту (будівництво попередніх об'єктів у Рівненській області) є те, що ПрАТ "Рівнеобленерго" активно розвивається та нарощує свої виробничі потужності, що аналітично обґрунтовано результатами розрахунку основних фінансово-економічних показників діяльності компанії у попередньому розділі. Таким чином, невід'ємною частиною поточної діяльності компанії є інвестування в розширення ринку збуту та підвищення ефективності каналів просування послуг, що до кінця 2021 року формує певну частину інвестиційної діяльності компанії. Вихід на нові ринки є одним з найбільш ефективних напрямків розвитку інвестиційної діяльності торговельної компанії, що підтверджує раціональність та доцільність вибору перспектив розвитку компанії.

Інвестиційні витрати на запуск проекту включають витрати на придбання обладнання, споруд та інших основних засобів, необхідних для здійснення або забезпечення діяльності ПрАТ "Рівнеобленерго".

Поточні витрати резервних потужностей включають статті витрат, які безпосередньо забезпечують функціонування та утримання цих потужностей. До них відносяться заробітна плата, матеріальні витрати та послуги третіх осіб (наприклад, послуги охорони, інтернет та мобільний зв'язок, юридичні та аудиторські консультації).

Перелік основних статей витрат, а також їхні прогностичні значення, сформовані маркетинговим відділом представлені та систематизовані у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Інвестиційні та поточні витрати, пов'язані з впровадженням додаткових резервних потужностей (тис. грн)

Рік / Група витрат	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<i>Інвестиційні витрати</i>						
Основні засоби:						
- транспортні засоби	96780	24560	-	-	-	-
- обладнання	43460	9920	-	-	-	-
- меблі	3210	0	-	-	-	-
- техніка	14360	2310	-	-	-	-
Маркетингові заходи	43560	-	-	-	-	-
CLAAS тренінги для персоналу	11670	-	-	-	-	-
Разом	278670	49860	-	-	-	-
<i>Поточні витрати забезпечення діяльності</i>						
Оренда сервісного центру	2 7160	2 7160	2 7160	2 7160	2 7160	2 71600
Заробітна плата та відрахування	15789 0	124670	17 1060	17 9160	19 0890	19 7900
Матеріали	2 6700	2 8820	2 8870	2 9060	3 2440	3 1720
Послуги третіх сторін	1 7450	3 3520	3 7390	4 2630	4 7840	5 3460
Амортизація	4 8220	4 3170	4 4530	4 4870	4 7610	4 7610
Інші витрати	3 3510	2 5130	2 8790	3 3801	3 8890	4 4500
Разом	31 0628	32 1091	33 7080	35 6608	308 483	400 236

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Таким чином з таблиці можна стверджувати, що для запуску діяльності

резервних потужностей у перший рік функціонування проекту необхідно більшедвадцяти одного мільйону гривень в основному на закупку основних засобів.

На основі даних відділу маркетингу ТОВ «Рівнеобленерго», а саме: місткість товарного ринку, частка ринку регіону, частка Товариства на ринку збуту, маржі на собівартості, узгодженої договором з постачальником.

Тобто підприємство очікує стабільний ріст обсягів реалізації та, відповідно, доходу.

Для оцінки інвестиційної привабливості проекту необхідно визначити суму грошових потоків від реалізації проекту. Сума грошового потоку у результаті діяльності проекту визначається як різниця доходів та поточних витрат діяльності сервісного центру. Результати представлені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.6 – Вихідні дані для розрахунку основних показників інвестиційного проекту із відкриття резервних потужностей у Рівненській області, тис. грн

Рік / Категорія	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Доходи від реалізації	28 3310	39 1120	41 2770	48 4530	55 8950	64 1170
Витрати діяльності	31 6280	32 1910	33 7800	35 6680	38 4830	40 2360
Грошові потоки	-3 2970	6 9210	7 4970	12 7850	17 4120	23 8810
Інвестиційні витрати	21 4800	4 8150	-	-	-	-

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Наступним етапом у розрахунках основних показників ефективності реалізації інвестиційного проекту є безпосередньо калькуляція показників чистої приведеної вартості (NPV), внутрішньої ставки дохідності (IRR), індексу дохідності (PI), терміну окупності (PP), дисконтований строк окупності (DPP), модифікованої внутрішньої норми дохідності (MIRR) та коефіцієнту рентабельності (ROI). [28]

Важливим моментом при розрахунку більшості з наведених вище показників є визначення ставки дисконтування. Ставка дисконтування називають показник, що застосовується для визначення поточної вартості

грошових потоків, які прогноуються на майбутні періоди часу. З економічної точки зору ставка дисконтування представляє собою норму доходності на вкладений капітал з урахуванням ризиків, які несе інвестор.

Найбільш поширеними методами визначення ставки дисконтування можна назвати напутні: модель оцінки капітальних активів САР (метод оцінки власного капіталу), метод визначення ставки дисконтування на основі середньозваженої вартості капіталу WACC (Weighted Average Cost of Capital), кумулятивний метод. Розглянемо більш детально кожний з них. [32]

За моделлю САР ставка дисконтування формується на основі ставки доходу від безризикових інвестицій та додаткової ставки, що компенсує інвестиційну невизначеність. Для цілей цього методу беруться до уваги рівні доходності акцій, тому можна зробити висновок, що даний метод є оптимальним для застосування у країнах з розвиненим фондовим ринком, якою Україну покищо вважати не можна.

Суттю наступної моделі – середньозваженої вартості капіталу WACC – є розрахунок мінімально допустимого рівня доходності проекту, основна складність якого полягає у врахування усередненого ризику, притаманного підприємству в цілому, а не конкретному проекту, необхідність врахування терміну «життя» проекту.

Кумулятивний метод проводить оцінку факторів, що акумулюють ризик недоотримання прогнозованих доходів. Рівень достовірності визначення на його основі ставки дисконтування цілком залежить від кваліфікації експерта, що проводить оцінку, і носить суб'єктивний характер.

Тому, враховуючи спільні риси серед перелічених вище моделей та недоліки, пов'язані із складністю розрахунків, для нашого проекту буде застосована не менш розповсюджений і більш універсальний підхід до визначення ставки дисконтування як альтернативи вкладання активів із мінімальними ризиками – довгостроковий депозит. За даними Національного банку України станом на 31 грудня 2021 року середня ставка за

довгостроковими кредитами у національній валюті для суб'єктів господарювання становила 10,43%. Використовуючи дану ставку як дисконт буде проведено необхідні розрахунки. Методика проведення розрахунків описана у першому розділі, а вже результати визначення показників для даного проекту – у таблиці 2.8.

Таблиця 2.7

Показники ефективності інвестиційного проекту сервісного центру у Рівненській області

Показник	Значення
NPV, тис. грн.	17 231
IRR	17%
PP, років	5,25
MIRR	12%
ROI	0,37

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Розрахуємо фінансові показники: [13].

NPV. NPV (Net Present Value) - це показник різниці між теперішньою вартістю вихідних грошових потоків (операційних витрат) та вхідних доходів (поверненням цих витрат) за певний період.

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{CF_t}{(1+R)^t} - IC, \quad (2.1)$$

Де CF_t - грошовий потік у періоді t , R - дохідність альтернативної інвестиції, t - кількість періодів, n - кількість періодів та IC - початкова інвестиція.

IRR: IRR - це показник майбутньої прибутковості інвестицій. Фактично, це ставка дисконтування, яка при застосуванні дає NPV, що дорівнює 0.

$$0 = NPV = \sum_{t=0}^n \frac{CF_t}{(1+IRR)^t} - IC \quad (2.2)$$

Ця формула подібна до попередньої з однією відмінністю. У цьому випадку значення норми прибутку вибирається таким чином, щоб $NPV = 0$.

PP, де PP - період окупності інвестицій. Він розраховується як відношення початкових інвестицій і щорічних витрат до щорічних надходжень капіталу.

$$PP = (\text{початкові інвестиції} + \text{щорічні витрати}) / (\text{річний оборот}) \quad (2.3)$$

Таким чином, на основі даних таблиці 2.7 можна зробити наступні висновки щодо ефективності інвестиційних проектів Чиста теперішня вартість проекту є позитивною і, більше того, перевищує 17 млн. грн. Внутрішня норма прибутковості становить 17%, що вище за ставку дисконтування (для безризикових інвестицій), тобто інвестувати в цей проект вигідніше, ніж просто вкласти гроші. Індикатор прибутковості показує значення більше 1, що підтверджує ефективність проекту та ймовірність отримання легітимних грошових потоків від проекту. Період окупності та дисконтований період окупності відображають той факт, що інвестиційні витрати будуть "відшкодовані" завдяки роботі нового сервісного центру на п'ятому році його функціонування. Скоригована внутрішня норма прибутковості становить 12%, тобто майбутня вартість грошових потоків на 12% перевищує теперішню вартість інвестиційних витрат. Індекс прибутковості інвестицій розраховується як 0,37. Це означає, що інвестиційні витрати в розмірі однієї гривні призводять до отримання прибутку в розмірі 37 копійок в результаті реалізації інвестиційного проекту.

На основі наявних статистичних даних можна проаналізувати обсяг та динаміку основних засобів ПрАТ "Рівнеобленерго".

Виходячи із опрацьованої статистики, можна визначити, що основні засоби ПрАТ "Рі«необленерго" станом на 2021 р. склалися на 88,7% із таких груп як «Будівлі, споруди, передавальні споруди» та «Машини та обладнання». Це свідчить про те, що нерухоме майно формує основну вартість основних засобів для підприємства електроенергетичної сфери. Вартими уваги є показники відсоткового відхилення для «Машин та обладнання» та «Інших основних засобів». Якщо питома вага основних засобів з першої із зазначених категорій зростає, то для «Інших основних засобів» маємо протилежну ситуацію. Дані показники свідчать про пріоритет виробничого устаткування у процесі модернізації.

Обсяг та динаміка основних засобів ПрАТ «Рівнеобленерго» за 2019-2021 р.р.

Показник	2019р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення (+,-), % 2019р. до 2021р.
	тис.грн	Відсоток	тис.грн	Відсоток	тис.грн	Відсоток	Відхилення
Земельні ділянки	-	-	3476	0,2	3476	0,2	+0,2
Будівлі, споруди, передавальні споруди	968345	51,6	1044556	49,8	1056431	49,3	-2,3
Машини та обладнання	623643	34,9	761872	38,5	862452	39,4	+4,5
Транспортні засоби	66232	3,5	72347	3,9	76785	3,6	+0,1
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	87625	4,9	94376	4,9	110211	5,2	+0,3
Інші основні засоби	99439	5,1	94684	2,7	95798	2,8	-2,3

Джерело: складено на основі даних звітності підприємства

Враховуючи специфіку структури основних засобів, характерну для підприємств електроенергетичної сфери, було б раціонально ввести додатковий субрахунок «Передавальні споруди». Такий підхід спростив би процес оцінки основних засобів і дав би змогу відокремити вартість будівель загального профілю від передавальних споруд, які основою у процесі електропостачання. Як можна побачити у таблиці 2.8 відсутні такі категорії основних засобів як «Капітальні витрати на поліпшення земель», «Багаторічні насадження», «Тварини». Їхня вага у питомій вартості основних засобів є незначною і тому дані компоненти основних засобів обліковуються у категорії «Інші основні засоби».

Аналізуючи поточний стан електроенергетичної галузі України в умовах військових дій, слід зазначити, що важливим аспектом оцінки вартості основних засобів є необхідність оцінки ремонтних робіт, які знадобляться для ліквідації наслідків обстрілів та уражень. На даному етапі, конкретна статистика за даної категорією витрат відсутня. Такі розрахунки можуть бути здійснені по закінченню активних військових дій в Україні.

Відповідно до Правил організації технічного обслуговування та ремонту обладнання, будівель і споруд електростанцій та мереж [19], передбачено комплекс робіт для забезпечення нормального функціонування електричного обладнання, який має забезпечувати належні економічні показники. Дані заходи мусять носити періодичний характер. Такі роботи включають у себе:

1. Технічне обслуговування електричного обладнання;
2. Визначення графіку проведення капітального ремонту;
3. Контроль за процесом управління виробничими потужностями;
4. Спеціалізація ремонтних робіт відповідно до характеру об'єкта;
5. Контроль ремонтних та діагностичних робіт на кожному з етапів виконання;
6. Оперативне забезпечення ремонтними матеріалами та необхідними деталями;
7. Порівняння та аналіз характеристик обладнання до і після ремонтних робіт.

До процесу технічного обслуговування слід відносити такі види робіт як планові огляди, профілактичні перевірки, контрольні вимірювання, заміну зношених деталей, виправлення збоїв у роботі обладнання, ліквідація пошкоджень.

Підвищити ефективність економічної діяльності підприємства можливо за рахунок вивчення природи формування, поточного стану та особливостей відтворення основних засобів.

Стан та ефективність використання основних засобів характеризується трьома основними критеріями [2, 3]:

- 1) Забезпеченість основними засобами;
- 2) Поточний стан основних засобів;
- 3) Ефективність використання.

Забезпеченість підприємства основними засобами включають у себе такі показники як:

- фондомісткість
- фондоозброєність праці
- індекс реальної вартості основних засобів у структурі майна підприємства

Фондомісткість – це показник, який визначає вартість основних засобів у одній одиниці вартості виготовленої продукції. Даний показник за умов покращення економічної діяльності підприємства та підвищення її ефективності повинен мати спадний тренд. Оберненим показником є фондодіддача.

Фондоозброєність праці – це показник, що відображає співвідношення вартості основних засобів до чисельності робочої сили на підприємстві. Зростання даного показника є позитивним для підприємства.

Індекс реальної вартості основних засобів підприємства – це співвідношення вартості основних засобів підприємства до загальної вартості майна підприємства. Значення даного індексу не має перевищувати 0,3. Коли він досягає даної позначки, рівень виробничого потенціалу підприємства можна охарактеризувати як низьку. Це означає, що підприємство потребує залучення додаткових коштів.

Поточний стан основних засобів можна описати за допомогою таких коефіцієнтів як:

- Коефіцієнт зносу основних засобів
- Коефіцієнт придатності

- Коефіцієнт приросту основних засобів [12, 24, 30]

Даний комплекс коефіцієнтів дає змогу визначити поточну якість та ступінь придатності основних засобів та ефективніше управляти витратами на оновлення основних засобів у майбутніх періодах.

Ефективність використання основних засобів можна оцінити за допомогою розрахунку таких показників як рентабельність основних засобів, обсяг прибутку на одиницю вартості основних засобів та фондвіддача.

У таблиці 2.9. подано механізм розрахунку зазначених вище показників.

Таблиця 2.9

Показники стану та ефективності використання основних засобів

Показник	Формула	Опис
1. Фондомісткість	V_k/V_{Π}	Ступінь забезпеченості підприємства основними засобами
2. Фондоозброєність	V_k/Π	Величина основних засобів на одного працівника
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	V_z/E	Залишкова вартість основних засобів у вартості майна підприємства
4. Коефіцієнт зносу основних засобів	Z_o/V_k	Визначає рівень зношення основних засобів
5. Коефіцієнт придатності основних засобів	$1-Z_z$	Частина основних засобів придатна для експлуатації
6. Коефіцієнт оновлення основних засобів	V_v/V_k	Частка оновлених основних засобів у загальній вартості основних засобів
7. Коефіцієнт вибуття основних засобів	V_y/V_k	Ступінь інтенсивності вибуття основних засобів
8. Коефіцієнт приросту основних засобів	$(V_v - V_y)/V_k$	Приріст основних засобів відносно до попереднього періоду
9. Фондовіддача	V_{Π}/V_k	Ефективність використання основних засобів
10. Рентабельність основних засобів	$P_z/V_k * 100\%$	Показник рівня використання основних засобів

Джерело:[25]

Таблиця містить основні формули та умовні позначення, де:

- V_k - балансова вартість основних виробничих засобів;
 $V_{п}$ - вартість виробленої продукції;
 $V_з$ - залишкова вартість основних виробничих засобів;
 E - вартість майна підприємства;
 Z_o - сума зносу основних виробничих засобів;
 Π - середньооблікова чисельність працівників;
 V_y - вартість уведених основних виробничих засобів;
 V_b - вартість виведених основних виробничих засобів;
 $Z_з$ - коефіцієнт зносу основних виробничих засобів;
 $P_з$ - загальний прибуток підприємства.

Користуючись даними формулами, здійснено розрахунки відповідних показників для ПрАТ «Рівнеобленерго» (таб. 2.10).

Таблиця 2.10

Розрахунок показників стану та ефективності використання основних засобів ПрАТ «Рівнеобленерго»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення показника 2021 р. до показника 2019 р., абсолютне значення
1. Основні засоби на початок року, тис. грн.	1746238	2111680	2542766	796528
2. Поповнення вартості основних засобів за рік, тис. грн.	463000	642547	247864	-215136
3. Вибуття основних засобів за рік, тис. грн.	176000	196457	32563	-143467
4. Показник основних засобів на кінець року	2311680	2542766	2823400	511720
5. Фондомісткість	0,40	0,47	0,47	0,07
6. Індекс реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,15	0,11	0,1	-0,05
7. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,44	0,47	0,52	0,08

8. Коефіцієнт придатності основних засобів	0,46	0,49	0,53	0,07
6. Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,04	0,12	0,18	0,14
7. Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,01	0,01	0,03	0,02
8. Коефіцієнт приросту основних засобів	0,4	0,56	0,25	0,21
9. Фондовіддача	2,4	2,13	2,21	-0,19
10. Показник рентабельності основних засобів	0,11	0,05	0,08	-0,03

Джерело: розраховано автором

Аналізуючи показники, що характеризують основні засоби підприємства ПрАТ «Рівнеобленерго» у досліджуваному періоді, слід зазначити тенденцію до зростання вартості основних засобів та перевищення темпів поповнення вартості основних засобів в порівнянні із показником їхнього вибуття. Занепокоєння викликає високий (більший за 0,4) коефіцієнт зносу основних засобів, який означає необхідність оновлення основних засобів у наступних періодах. В цьому контексті коефіцієнт оновлення основних засобів, який склав у 2021 році 0,18, також є індикатором проблеми. Фондомісткість має висхідний тренд (+0,07) на відміну від фондівіддачі (-0,19). Для підвищення ефективності використання основних засобів підприємства динаміка зазначених показників повинна бути протилежною.

Фондовіддача та показник рентабельності основних засобів характеризують кількісне та якісне відображення ефективності використання основних засобів підприємства. Для комплексної оцінки ефективності використання основних засобів використовують інтегральні показники.

Перший із таких комплексних показників (ФЕ') призначений для характеристики середнього економічного ефекту, який виражається у вигляді виручки від виробничої діяльності підприємства та його прибутку в розрахунку на одну грошову одиницю, вкладену в основні засоби. Розрахунок здійснюється відповідно до формули: [26]

$$\Phi E' = \sqrt{\Phi B \times \Phi P} \quad (2.4),$$

де ΦB – це фондovіддача, а ΦP – рентабельність використання основних засобів

Існує і другий комплексний показник ($\Phi E''$). Під час його розрахунку враховується і рівень продуктивності праці. Для обчислення використовують формулу:

$$\Phi E'' = \sqrt{\Phi B \times \Phi P \times \Phi T} \quad (2.5)$$

де ΦT – це показник ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності. Даний показник розраховується як відношення продуктивності праці до середньорічної вартості основних засобів.

Розрахуємо обидва інтегральні показники для ПрАТ «Рівнеобленерго» станом на кінець 2019 року та 2021 року відповідно. Таким чином можна буде відслідкувати їхню динаміку.

$$\Phi E'_{2019} = \sqrt{2,4 \times 0,11} = 0,513$$

$$\Phi E'_{2021} = \sqrt{2,21 \times 0,08} = 0,42$$

На основі даного розрахунку ми бачимо зниження першого інтегрального показника ефективності використання основних засобів підприємства, який в 2021 році склав 0,42 гривні. Таким чином відбувається зменшення рентабельності використання основних засобів.

Для розрахунку другого інтегрального показника спочатку слід розрахувати показник ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності.

Розраховуємо продуктивність праці та середньорічну вартість основних засобів у 2019 р. та 2021 р.

$$\text{Пр. праці}_{2019} = \frac{1147199}{1590} = 721,5 \text{ грн. на одного співробітника}$$

$$\text{Пр. праці}_{2021} = \frac{1112192}{1693} = 656,9 \text{ грн. на одного співробітника}$$

Продуктивність праці в даному випадку обчислюється як співвідношення валової виручки підприємства за рік до кількості працівників підприємства.

Видно, що показник знизився у 2021 році, причиною чого стало збільшення кількості працівників підприємства.

$$\text{Сер. вартість}_{2019} = \frac{1746238 + 2111680}{2} = 1928959 \text{ грн.}$$

$$\text{Сер. вартість}_{2021} = \frac{2542766 + 2758067}{2} = 2650416,5 \text{ грн.}$$

Середньорічна вартість основних засобів ПрАТ «Рівнеобленерго» зростає. Це спричинено більшими обсягами поповнення вартості основних засобів в порівнянні з показниками їх вибуття у звітному періоді.

$$\text{ФТ}_{2019} = \frac{721,5}{1928959} = 0,00037$$

$$\text{ФТ}_{2021} = \frac{656,9}{2650416,5} = 0,00025$$

Тепер маємо можливість розрахувати сам другий інтегральний показник:

$$\text{ФЕ}'_{2019} = \sqrt{2,4 \times 0,11 \times 0,00037} = 0,01$$

$$\text{ФЕ}'_{2021} = \sqrt{2,21 \times 0,08 \times 0,00025} = 0,006$$

Як бачимо, другий інтегральний показник нижчий за перший. Це пов'язано із низьким рівнем продуктивності праці відносно до середньорічної вартості основних засобів.

Роблячи висновок, можна сказати, що вартість основних засобів підприємства ПрАТ «Рівнеобленерго» зростала безпосередньо до початку повномасштабної військової агресії проти України. Стан основних засобів підприємства, як і інших стратегічних підприємств електроенергетичної галузі, можна буде реально оцінити лише після закінчення війни. Він потребує детальної діагностики, визначення ступеню пошкоджень та прогнозування витратків, пов'язаних з капітальним ремонтом та оновленням основних засобів.

РОЗДІЛ 3. ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПрАТ «РІВНЕОБЛЕНЕРГО»

3.1. Рекомендації щодо вдосконалення процесу управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго»

Спираючись на ключову роль управління інвестиційною діяльністю підприємства у його подальшому розвитку, існує нагальна необхідність у розробці комплексу рекомендацій, щодо вдосконалення існуючих підходів до даного процесу. Управління інвестиційною діяльністю підприємства, яке працює у галузі електроенергетики, має спиратися на досягнення стабільного приросту капітальних потоків як у поточному періоді, так і у майбутніх.

Виходячи із проведеного аналізу діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго» та враховуючи специфіку його діяльності та наявні фактори економічного середовища, можна виокремити низку пріоритетних напрямів із вдосконалення процесу прийняття управлінських рішень. Підхід до даного процесу має мати комплексний характер та мусить включати наступні пункти:

1. *Вдосконалення існуючої або запровадження нової стратегії розвитку підприємства під час реалізації інвестиційних проектів.* Поточна стратегія підприємства базується на залученні бюджетних коштів та, в основному, передбачає виконання державних замовлень, щодо перерозподілу електроенергії для споживачів. Даний підхід мусить бути переглянутий через поточний стан економіки України та глобальні проблеми із обсягами постачання та споживання електроенергії, які виникли під час повномасштабної військової агресії РФ. Фактор військових дій інтенсивно впливає на підприємства, які працюють в сфері електроенергетики та відносяться до об'єктів критичної інфраструктури України. Навантаження на дані підприємства неухильно збільшується. При цьому, обсяги

капіталовкладень залишаються на сталому рівні, а в певні періоди і мають тенденцію до спадання (в період із квітня 2022 р. по квітень 2023 р. загальний обсяг державного фінансування ПрАТ «Рівнеобленерго» зменшився на 26% в порівнянні з аналогічним періодом із квітня 2021 р. по квітень 2022 р.). Таким чином, залучення приватного капіталу у вигляді прямих та непрямих інвестицій стає ключовим аспектом підтримання економічної стабільності підприємства.

2. Контроль ризиків діяльності підприємства. Питання контролю ризиків є одним із основних у поточному періоді. ПрАТ «Рівнеобленерго», як підприємство електроенергетичної галузі, - є об'єктом підприємницької діяльності групи підвищеного ризику. Стратегічне значення підприємства для забезпечення електроенергією Рівненської області зумовлює збільшення ймовірності атаки окупантів та, як наслідок, можливість зниження кількісно-якісних показників його діяльності. Даний ризик є основним та таким, що не є контрольованим з боку підприємства. Мінімізувати негативний ефект можливо за рахунок збільшення резервних потужностей. Саме для такого виду запобіжної діяльності логічно залучити додаткові капітальні надходження від приватних інвесторів. Крім цього існує ще низка ризиків, серед яких можна виділити: фінансові, управлінські, економічні та логістичні. Фінансові ризики пов'язані в першу чергу із загальним рівнем інфляції в країні та виконання ухваленого державного бюджету. Зниження надходжень до державного бюджету можуть безпосередньо вплинути на рівень фінансування проектів у сфері електроенергетики, що не може не відобразитися на балансі ПрАТ «Рівнеобленерго». Відповідно до цього, підприємство може стикнутися із заборгованістю по заробітній платі та наявністю проблем із фінансуванням витратної частини власного бюджету. Управлінські ризики пов'язані із безпосереднім процесом прийняття управлінських рішень на підприємстві, які результують у показники економічної успішності підприємства у фіксованому періоді. Таким чином кваліфікація управлінських кадрів та вдосконалення

методики прийняття управлінських рішень в період військового стану стає особливо значущим викликом. Економічні ризики у діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго» можуть бути охарактеризовані в першу чергу загальним зниженням рівня купівельної спроможності в країні, пов'язаним із військовим станом. Відповідно до цього існує реальна загроза появи заборгованості за надані підприємством послуги, що негативно вплине на оборотні та необоротні активи підприємства та зниження його вартості у довгостроковій перспективі. Такі обставини можуть безпосередньо здійснити негативний ефект на інвестиційну привабливість підприємства і спричинити відсутність притоку капіталу. Логістичні ризики в першу чергу стосуються пошкодження ЛЕП внаслідок бойових дій, що безперервно ведуться на території Країни з 24 лютого 2022 року. Пошкодження ЛЕП можуть безпосередньо вплинути на надання послуг підприємства та викликати відсутність електричної енергії у споживачів. Така ситуація вплине на інвестиційну діяльність підприємства у довгостроковому періоді.

3. *Підвищення ефективності наявного інвестиційного проекту.* Поточна інвестиційна позиція ПрАТ «Рівнеобленерго» викликає ряд закономірних занепокоєнь з точки зору перспектив у довгостроковому періоді. Інвестиційний проект із відкриття резервних потужностей у Рівненській області на разі є пріоритетним зі стратегічної точки зору, тим не менш в основному спирається на державне фінансування. В умовах військового положення, даний тип фінансування як основний та домінуючий є ризикованим. Саме тому підвищенню ефективності даного проекту може посприяти залучення приватного капіталу у більш обсяг, ніж наявні. В такій ситуації інвестиційний проект буде мати більше інвестиційну привабливість та прогнозовані показники окупності та прибутковості проекту можуть повернутися до довоєнних. Ефективність інвестиційного проекту є безпосереднім лакмусовим папірцем інвестиційної привабливості об'єкту інвестування. Підвищення показників ефективності інвестиційного проекту

зможє дозволити ПрАТ «Рівнеобленерго» посилити свої конкурентні позиції та забезпечити покращення надання послуг і стабільність подальшої діяльності навіть в умовах загальної економічної невизначеності в країні.

Враховуючи зазначене вище, пріоритетними напрямками удосконалення процесу прийняття управлінських рішень, щодо інвестиційної діяльності є орієнтованість на знаходження додаткових джерел інвестування для запобігання негативних ефектів від ризиків, пов'язаних із економічною ситуацією в країні. Тому для ПрАТ «Рівнеобленерго» пропонується застосувати наступні заходи із підвищення ефективності реалізації власного інвестиційного проекту:

1.1. *Вихід ПрАТ «Рівнеобленерго» на нові ринки збуту.* Незважаючи на регіональну специфіку діяльності підприємства, існує можливість, щодо географічного розширення надаваних послуг. Основою для такого кроку є те, що виробничі потужності підприємства не зазнали суттєвих втрат та пошкоджень під час військових дій в Україні, а інвестиційний проект, що полягає у створенні резервних потужностей, дозволить потенційно розширити мережу і дасть змогу надавати послуги і за межами Рівненської області. Даний крок надасть доступ до ширшої споживацької бази і стане рушійною силою у залученні додаткових капіталовкладень у підприємство з боку зовнішніх інвесторів.

Крім того подібне розширення дозволить підприємству посісти вище місце у загальній ієрархії державних підприємств електроенергетичної сфери. Таким чином залучення державних капіталовкладень стане інтенсивнішим і матиме більший фізичний обсяг. Можна сказати, що за рахунок такого кроку підприємство буде здійснювати додатковий тиск на інші підприємства галузі, проте в поточній ситуації забезпечення споживачів безперебійним доступом до електричної енергії є найголовнішим аспектом діяльності галузі на даному етапі існування нашої держави.

1.2. *Розширення споживацької бази за рахунок договорів із великими*

місцевими промисловими та аграрними підприємствами. Даний підхід є актуальним в контексті нестабільності електроенергетичної системи України загалом. Великі промислові та аграрні підприємства мають налагоджений виробничий процес та великі виробничі потужності. Саме це дозволяє їм забезпечувати великий валовий обсяг виробництва та задовольняти свою споживацьку базу. Основою такого виробничого процесу є стабільне постачання електричної енергії. В сучасних умовах, держава не може гарантувати подібну стабільність через військовий стан. Тому ПрАТ «Рівнеобленерго» шляхом укладання ексклюзивних угод може стати опорою для діяльності даних компаній. Для самого підприємства подібні угоди також є вигідними, оскільки є менш ризикованими в порівнянні із постачання електричної енергії для звичайного споживчого ринку. Орієнтованість на промисловий ринок має дозволити підвищити прибуток у довгостроковому періоді.

Даний захід також може забезпечити підприємству свого роду диверсифікацію ризиків, які спричинені особливостями агентських відносин із закордонними постачальниками. До того ж за рахунок розширення товарного ряду за рахунок додавання вітчизняної техніки компанія може також збільшити спектр своєї цінової політики та залучити більший споживчий сегмент.

Нами було сформовано висновок про високий рівень волатильності інвестиційної діяльності, а також визначення ряду внутрішніх факторів впливу на діяльність саме ПрАТ «Рівнеобленерго» саме тому серед усіх напрямів нами було запропоновано також впровадження заходів щодо контролю ризиків діяльності підприємства, реалізацію якого ми вбачаємо двома можливими напрямками:

2.1. *Створення відділу управління ризиками на підприємстві.* Як було зазначено вище, управління ризиками на підприємстві у галузі електроенергії є одним із найважливіших завдань менеджменту. Створення окремої

організаційної одиниці у вигляді профільного відділу дозволить ефективніше та оперативніше контролювати процес діяльності підприємства. Децентралізація процесу управління ризиками дозволить підприємству збільшити рівень адаптивності до змінних ринкових умов. Відділ управління ризиками повинен мати безпосереднього керівника та включати у себе низку аналітиків-експертів. Їхньою головною метою буде виявлення та оцінка ризиків з якими стикається підприємство у поточному та майбутніх періодах. Фахова оцінка фінансових, логістичних, політичних та соціальних ризиків забезпечить підприємству можливість отримати додаткові конкурентні переваги. Навіть на такому монополізованому ринку як ринок електроенергетики, даний аспект матиме значущу роль. Відділ управління ризиками має сприяти запобіганню негативних екстерналій та інтерналій і допомогти оптимізації бюджетування майбутньої діяльності підприємства. Також варто зазначити, що відкриття відділу не призведе до суттєвого збільшення виробничих витрат, оскільки штат відділу передбачатиме наявність 7 спеціалістів, а це грошовому еквіваленті дорівнює 210 – 240 тис. гривень на місяць. Наразі в нашій організаційній структурі немає підрозділу, відповідального за моніторинг поточних ринкових умов, виявлення змін у політичній, соціальній та економічній сферах, які можуть вплинути на нашу діяльність та інвестиційні результати, вивчення та відповідну оцінку можливих ризиків і вжиття заходів для уникнення негативного впливу цих наслідків.

2.2. *Запровадження додаткових звітностей на підприємстві з метою посилення контролю за освоєнням інвестиційних ресурсів та зменшення ризикованості діяльності.* Наявність додаткових звітностей можна вважати збільшенням бюрократичного навантаження на діяльність підприємства. Тим не менше, в умовах військового стану, раціональне та ефективне використання капіталу є одним із ключових аспектів, що формують конкурентоспроможність підприємства. Управління інвестиційною

діяльністю має базуватися на дотриманні чіткого плану використання залучених коштів. Саме тому запровадження додаткових звітів є необхідністю та сприяє підтриманню рівня контролю за діяльністю підприємства. Звіти мають включати інформацію, щодо виконання плану діяльності, передбаченого інвестиційним проектом. Такий звіт має подаватися із фіксованою періодичністю (раз місяць) або за запитом безпосереднього керівника підрозділу. Виконання діяльності відповідно до нормативів прописаних у звітності забезпечить можливість мінімізувати ризики, пов'язані із нецільовим використанням коштів та дасть змогу оперативно ознайомлювати інвестора із ходом виконання проекту. Наявність контрольованої звітності не спричинить додаткового навантаження на робітників за умов планомірної подачі та чіткого розподілу посадових обов'язків. Звітність стане інструментом, який буде використовуватися у діяльності нового відділу із контролю ризиків. Збільшення кількості звітів та зменшення звітних періодів дозволить швидше корегувати управлінську діяльність на підприємстві в умовах існуючої невизначеності в економіці країни.

Наша пропозиція полягає у доповненні вже існуючих обов'язків та завдань відділу маркетингу додатковим систематичним контролем ризиків шляхом щомісячного формування звіту по кожному напрямку, який наразі існує всередині даного відділу або, якщо такої сегментації наразі нема, то створити її за напрямками, що відповідають основним ризикам згаданим раніше.

Третім напрямом підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «Рінеобленерго» стане планомірне скорочення видатків, пов'язаних із інвестиційним проектом із створення резервних потужностей для підприємства. Для такого скорочення можна застосувати наступні заходи:

3.1. *Скорочення витрат на послуги посередників різних типів.*
Незважаючи на те, що ПрАТ «Рівнеобленерго» є підприємством повного

циклу, необхідність у залученні посередників різних типів залишається нагальною. Такі послуги включають у себе обслуговування устаткування, ремонті роботи, поставки комплектуючих до виробничих потужностей, маркетингову діяльність.

При скороченні витрат на дані послуги на 15% ПрАТ «Рівнеобленерго» матиме можливість вивільнити додаткові кошти, які можна буде спрямувати на підвищення оплати праці працівників, фінансування проектів із розширення виробничих потужностей, модернізацію обладнання. Таким чином, за рахунок оптимізації використання власних ресурсів, підприємство матиме змогу компенсувати потенційний відтік інвестиційного капіталу із яким воно може стикнутися через загальну економічну ситуацію в Україні. Скорочення витрат на посередників може бути реалізовано шляхом перегляду діючих угод. Це можливо зробити, враховуючи військове положення та відповідні до цього підстави прописані у нормативно-правових актах. Дана процедура звісно не буде легкою, оскільки більшість подібних угод має довгостроковий характер. Тим не менш, такий крок є необхідним та актуальним. При цьому може бути переглянутий і процес відбору посередників та підрядників. Ключовим аспектом буде дотримання балансу між якістю та ціною послуг та товарів, враховуючи специфіку діяльності підприємства. Таке управлінське рішення є важливим та таким, що безпосередньо вплине на інвестиційну діяльність підприємства. Залучити інвестиції у раціональний та збалансований проект із оптимізованими витратами простіше ніж в протилежній ситуації. При обрані об'єкту інвестування інвестор ретельно переглядає розподіл витрат за напрямками діяльності підприємства і цей фактор є одним із вирішальних при прийнятті управлінського рішення.

3.2. Запровадження премій для працівників підприємства.

Підвищення продуктивності праці є важливим аспектом покращення результатів діяльності підприємства. Особливо це стосується нового відділу,

який планується створити. Продуктивна праця експертів з оцінки ризиків дозволить швидко та ефективно аналізувати ринкове середовище підприємства. В даному контексті, наявність премій може зіграти ключову роль у динаміці показників продуктивності. Премія має нараховуватися пропорційно до рівня перевиконання плану та не має перевищувати розміру місячної оплати праці. За таких умов, видаткова частина бюджету підприємства не зазнає значного тиску. При цьому, можливість отримання премії має суттєву мотиваційну складову у робочому процесі працівника. Те саме стосується працівників, що залучені до виконання інвестиційного проекту із створення резервних потужностей підприємства. Збільшення продуктивності праці дозволить пришвидшити темпи виконання проекту і, як наслідок, зменшить період окупності проекту. Таким чином інвестиційна привабливість підприємства у майбутніх періодах зростатиме, що можна вважати результатом правильного управлінського рішення у інвестиційній діяльності.

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго» має базуватися на оптимізації витрат та моніторингу і контролю ризиків.

3.2. Модель управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго» в кризових умовах

Процес залучення інвестицій відіграє важливу роль у діяльності підприємства протягом усіх етапів його життєвого циклу. Він вимагає високого рівня рефлексії керівництва підприємства до мінливих умов економічного середовища, постійного корегування та вдосконалення господарської діяльності для отримання вищого рівня інвестиційної привабливості в порівнянні з іншими підприємствами галузі. Дане твердження є особливо актуальним для ринку електроенергетики України, підприємства

якого переживають на разі складний період.

До 24 лютого 2022 року інвестиційний ринок України показував стабільний розвиток. Інвестиційні потоки до українських підприємств зростали. Серед інвесторів були як представники України, так і іноземні інвестори. Значне поживлення інвестиційною діяльністю було також пов'язане із ратифікацією угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом. Інвестиційну привабливість України підтверджували також і проекти Групи Світового банку, план реалізації яких було ухвалено до 2030 року. Домінуючими напрямками цієї співпраці були програми із стимулювання зеленого бізнесу та розвитку енергозберігаючих технологій. На даному етапі дані проекти поставлені на паузу через повномасштабні військові дії та обмеженість українських підприємств у можливостях ведення господарської діяльності (наприклад, на сьогодні заморожена програма Smart city в Запоріжжі, яка передбачає діджиталізацію та вдосконалення міської інфраструктури і кошти на яку залучалися за допомогою Групи Світового банку).

Управління інвестиційною діяльністю підприємства передбачає системність підходу та необхідність взаємодії підприємства із іншими суб'єктами господарської діяльності. Ці суб'єкти формують зовнішнє середовище існування підприємства. Традиційно до нього відносять: [26]

- Зовнішні інвестори;
- Конкуруючі підприємства галузі;
- Підприємства споріднених та підтримуючих галузей;
- Фінансові установи (переважно банки);
- Державні органи влади різних рівнів;
- Контакті аудиторії (ЗМІ, правозахисні організації, профспілки, інфлюенсери).

В ході ведення інвестиційної діяльності, частина процесів взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища є керованою. Вона може безпосередньо

визначатися та регулюватися самим підприємством. Решта процесів є незалежною від підприємства і, по суті, формує рамки в яких здійснюється інвестиційна діяльність. Це в першу чергу стосується існуючих законодавчих норм, державного регулювання інвестиційної діяльності, політики центрального банку країни, принципів функціонування банківської системи в цілому, особливостей оподаткування за окремими сферами економічної діяльності, тощо.

В процесі взаємодії із зазначеними вище суб'єктами формується стратегія управління інвестиційною діяльністю підприємства. Потрібно зазначити, що дана стратегія має гармонізуватися із загальною стратегією управління підприємством.

На сучасному етапі для українських підприємств електроенергетичної галузі та промислових підприємств загалом особливо актуальним постає питання адаптації власної стратегії управління інвестиційною діяльністю до кризових економічних умов. Сповільнення темпів та обсягів інвестування, яке мало місце починаючи з березня 2020 року і було пов'язане з негативними економічними наслідками COVID-19, змінилося повноцінної кризовою ситуацією із початком повномасштабних військових дій.

За подібних умов підприємства можуть застосовувати заходи антикризового управління. Вони можуть стосуватися як інвестиційної діяльності, так і управління підприємством загалом. Ключовою метою даних заходів є протистояння негативним зовнішнім кризовим факторам впливу і управління внутрішніми факторами діяльності підприємства. Внутрішні кризові фактори, які впливають на управління інвестиційною діяльністю підприємства, можна зобразити у вигляді схеми (рис.3.1.). [22]

Управління інвестиційною діяльністю підприємства в умовах кризи – це складний та комплексний процес, що має складатися із аналітики умов функціонування підприємства, планування та контролю кожного етапу інвестиційної діяльності із внесенням подальших корективів, збільшення

оперативності реагування у реалізації інвестиційних рішень у мінливих умовах. Баланс у реалізації даних заходів дозволяє мінімізувати негативні фактори впливу кризових явищ на інвестиційну привабливість та ефективність реалізації інвестиційної стратегії підприємства.

Доцільність здійснення корегування процесу управління інвестиційною діяльністю на підприємстві електроенергетичної галузі в Україні пояснюється наступними аспектами: [22]

- Рівень прибутковості підприємств галузі є порівняно низьким, що спричинено як безпосереднім зниженням обсягів розподілу електроенергії в умовах бойових дій в контексті планових та аварійних відключень, так і збільшенням рівня заборгованості з боку споживачів різних рівнів;

- Високий рівень зовнішніх зобов'язань, спричинений інтенсивним залученням позичкового капіталу підприємствами галузі в якості компенсації зменшення інвестиційних надходжень в кризових умовах;

- Регіональна обмеженість діяльності обленерго, яка не дає можливості суттєво розширити клієнтську базу;

- Відтік інвестиційного капіталу із галузі, пов'язане, в тому числі із стратегічним значенням електроенергетичних підприємств, їхнім статусом об'єктів критичної інфраструктури України, що робить їх точками підвищеного ризику з точки зору потенційних атак окупантів. Дана ситуація значно підвищує ризики для інвестора і примушує самі підприємства обмежувати обсяги інвестування в зв'язку з необхідністю заощадження капіталу для потенційних ремонтних і відновлювальних робіт;

- Інноваційна складова діяльності підприємств галузі залишається низькою, що збільшує період окупності інвестиційних проектів та рівень їхньої прибутковості.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства у кризовий період має відбуватися у чіткому підпорядкуванні із загальним управлінням підприємством. Процес інтегрування управління інвестиційною діяльністю у

стратегію подолання негативних аспектів кризових явищ має включати в себе низку основних етапів. [22]

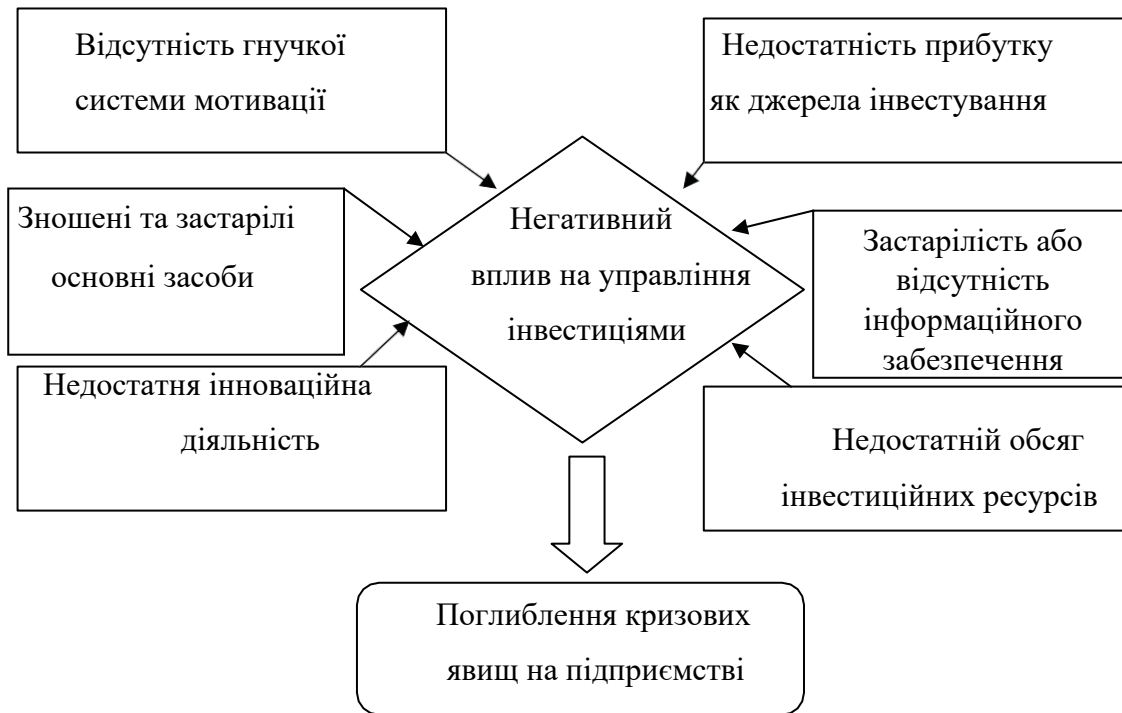

Рис. 3.1. Внутрішні кризові фактори, які впливають на управління інвестиційною діяльністю підприємства

Перший етап. На першому етапі відбувається комплексна діагностика фінансового стану підприємства. Вона дозволяє виявити ступінь впливу кризових явищ на основні показники фінансової стабільності підприємства. Важливим є встановлення зв'язку між кожним з даних показників та інвестиційною привабливістю підприємства.

З точки зору інвестиційної діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго», негативними факторами впливу були зниження чистого прибутку від реалізації продукції компанії, збільшення кредиторської заборгованості та собівартості продукції, які мали місце ще станом на 2021 рік (таб.2.2).

Другий етап. Цей етап розпочинається із співставлення фінансових показників діяльності підприємства із плановими та нормативними значеннями. Важливим є визначення ступеню відхилення, що безпосередньо

визначає рівень впливу кризових явищ на управління інвестиційною діяльністю.

Далі визначаються основні фактори впливу кризи, що призвели до наявних відхилень. Фактори можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми, а їхній вплив можна розділити на прямий та непрямий. Фактори прямого впливу здійснюють негативний ефект вже в поточному періоді. Непрямі ж є потенційною загрозою у майбутніх періодах. Їхнім негативним ефектом можливо протидіяти за умов правильно та поміркованого ведення управлінської діяльності.

Для підприємства ПрАТ «Рівнеобленерго» факторами прямого впливу є в першу чергу наявність заборгованості за надання послуг, яка зменшує обсяги валового прибутку, необхідність збільшення витрат на капітальний ремонт та діагностику виробничих потужностей та мереж розподілу електроенергії, зниження обсягів споживання електроенергії за рахунок зменшення кількості абонентів під впливом міграційних процесів, обмеження фінансування за державним замовленням.

У ролі непрямих факторів виступає подальший відтік інвестицій із галузі, зatoryжна економічна та політична невизначеність у країні, зростаюча собівартість одиниці продукції, потенційна втрата споживачів через ескалацію тарифів на електроенергію.

Внаслідок аналізу даних факторів можна чітко сформулювати цілі подальшого управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго». А саме:

- Визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства;
- Залучення інвестиційних ресурсів у проект, пов'язаний із збільшенням резервних потужностей підприємства;
- Збільшення ефективності освоєння інвестиційних ресурсів та перегляд їхнього розподілу із урахуванням кризових явищ та потенційної небезпеки для виробничих потужностей;

– Інтенсифікація залучення іноземного капіталу в контексті підтримки критичної інфраструктури України.

Третій етап. Після визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства стає зрозумілим масштаб кризових явищ на підприємстві. Така аналітики дасть змогу зрозуміти та здійснити спробу прогнозування подальшого перебігу кризових явищ на підприємстві. З огляду на прогнозні дані, формується комплекс стратегічних та тактичних кроків у здійсненні управління інвестиційною діяльністю підприємства.

ПрАТ «Рівнеобленерго» також здійснює прогнозну діяльність власної інвестиційної привабливості навіть в умовах військового стану, проте конкретні цифри на даному етапі доступні лише для поточних інвесторів та партнерів підприємства. Це пов'язано із стратегічною важливістю діяльності підприємства, особливо в контексті поточної ситуації.

Виходячи із даних компанії за період із 2019р. по 2021 р., рівень інвестиційної привабливості підприємства є стабільним. Проблемою залишається низька рентабельність основних засобів та фондівіддача.

Також негативним моментом є тривалий термін окупності поточного інвестиційного проекту компанії (5,5 років), що може налякати потенційного інвестора в контексті високого рівня невизначеності.

Четвертий етап. З точки зору здійснення циклу інтеграції управління інвестиційною діяльністю у загальну концепцію управління підприємством, даний етап є завершальним. Під час нього результати аналітики впроваджуються в управлінський процес та відповідно до них корегується загальна стратегія компанії. Етап закінчується контролем виконання впроваджених змін та, після цього, початком нового циклу.

Для того, щоб ефективно провести процес вдосконалення управління інвестиційною діяльністю, необхідно обрати найбільш прийнятний метод дослідження. З точки зору управління інвестиційною діяльністю підприємства електроенергетичної сфери України в кризових умовах, раціональним буде

обрання моделювання у якості основного методу дослідження. У моделі прийнято відображати прототип реального об'єкту або господарського процесу, який відображає ключові властивості даного об'єкту. Крім того, в контексті управління інвестиційною діяльністю слід враховувати взаємодію із зовнішнім середовищем функціонування підприємства, тому даний аспект також має братися до уваги у процесі моделювання [9, с. 14]. Серед факторів впливу зовнішнього середовища у процесі моделювання враховуватимуться такі як: динаміка функціонування електроенергетичної галузі в Україні та у світі загалом; темпи впровадження інновацій на підприємствах електроенергетичної галузі; особливості нормативно-правової бази функціонування підприємств галузі на ринку електроенергетики України; рівень державного втручання у діяльність підприємств галузі і державної підтримки; забезпечення ресурсами підприємств електроенергетичної галузі в Україні.

Процес моделювання управління інвестиційною діяльністю підприємства в кризових умовах є складним та повинен включати в себе декілька пов'язаних між собою етапів. Дані етапи можна охарактеризувати наступним чином: [22]

- 1) Аналіз та оцінка обсягу власних інвестиційних ресурсів підприємства. Даний аспект капіталоозброєності дозволить чітко зрозуміти обсяг інвестицій необхідних для залучення в процесі подальшої реалізації інвестиційних проектів;
- 2) Оцінка обсягу вільних засобів потенційних інвесторів. Коректна оцінка можливостей потенційних інвесторів дозволить зрозуміти потенційні масштаби інвестиційного проекту та зробити більш коректний план;
- 3) Перетворення інвестицій в безпосередні об'єкти інвестування. Тривалість зазначеного процесу має важливе значення з точки зору періоду окупності інвестиційного проекту і збільшення його подальшої привабливості;
- 4) Процес виробництва, стимуляції збуту та продажів продукції;
- 5) Розподіл отриманого доходу між інвестором і суб'єктом господарської

діяльності. Коректність розподілу забезпечує характер подальших стосунків з інвестором та обсяг віддачі від інвестицій для підприємства. На простоту процесу відчутно впливають обсяги валового доходу і успішність збутової діяльності;

- б) Взаємодія із державними органами з приводу обсягів оподаткування та платежів із отриманого прибутку. Для електроенергетичної галузі України існує можливість отримання пільгового режиму оподаткування через стратегічний характер галузі.

На підставі виділених етапів моделювання, можна визначити основні компоненти моделі управління інвестиційною діяльністю у період кризи, які будуть до неї включені та підлягатимуть аналізу.

Визначимо список компонентів для моделі управління інвестиційною діяльністю підприємства на ринку електроенергетики України в кризових умовах:

- 1) Визначення складу учасників інвестиційного проекту. Аналітика стану власного капіталу, який може бути спрямований на інвестиційну діяльність, дозволить нам визначити необхідність додаткових капіталовкладень. В рамках даного процесу конкретизується кількість інвесторів та ступінь їхньої матеріальної залученості. В контексті ПрАТ «Рівнеобленерго» маємо констатувати залежність інвестиційної діяльності від сторонніх інвесторів через необхідність збільшення використання власного капіталу у інших сферах діяльності підприємства.
- 2) Створення правового забезпечення інвестиційної діяльності. Враховуючи Закон України про ринок електроенергії та інші споріднені нормативно-правові акти, повинен бути створений виважений договір інвестування. В умовах військових дій, дуже чітко мають бути прописані ризики, які несуть як підприємство, так і інвестор. Класифікація ризиків має спиратися на ступінь впливу підприємства на їхнє запобігання. Наприклад, ризик збільшення боргів за надання послуг може бути керованим з боку підприємства шляхом роботи з

боржниками, тоді як ризик інтенсифікації бойових дій на території Рівненської області є неконтрольованим.

- 3) Створення ефективної системи планування та контролю за виконанням робіт. В даному випадку, акцент має робитися на дієвості методів контролю, їхній періодичності та переліку заходів, що мають бути застосовані у випадку виявлення проблем. Планування в кризових умовах мають бути здійснено на основі реальності, виконуваності та структурованості.
- 4) Формування кадрового складу проекту, забезпечення ресурсами, виробничими потужностями, інформаційними ресурсами. Кадровий склад проекту має забезпечувати зростаючі темпи продуктивності праці. Належне забезпечення всіма групами ресурсів дозволить виконувати роботи із реалізації проекту за планом і не збільшувати термін його виконання. В електроенергетичні галузі України існує проблема із технічним та інформаційним забезпеченням виробництва. Ця тенденція не обійшла стороною і ПрАТ «Рівнеобленерго». Інноваційна ж складова також є незначною. На зниження кадрового потенціалу впливає залучення чоловіків з України у військових діях та порівняно невеликий середній обсяг оплати праці (приблизно 11000 грн. на місяць).

Модель управління інвестиційною діяльністю (а точніше алгоритм дій) в кризовий період для підприємства ПрАТ «Рівнеобленерго» буде виглядати наступним чином:

- 1) Як основні учасники процесу моделювання розглядаються 3 основні суб'єкти: ПрАТ «Рівнеобленерго»; «Державні органи влади»; «Інвестори»
- 2) «Державні органи влади» формують інвестиційний мікроклімат та умови для ведення господарської діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго»; «Інвестори» відповідають за надання ПрАТ «Рівнеобленерго» необхідних інвестиційних ресурсів; ПрАТ «Рівнеобленерго» визначає мету та цілі інвестиційної діяльності, скореговані відповідно до кризових умов, можливостей наданих «Державними органами» та ресурсів наданих «Інвесторами»

- 3) ПрАТ «Рівнеобленерго» формує завдання інвестиційної діяльності та визначає її об'єкт. ПрАТ «Рівнеобленерго» в процесі формування цілей та вибору об'єкту враховує: а) чинники економічної кризи; б) чинники пов'язані із військовими діями; в) чинники інвестиційного мікроклімату в Україні. Розподіл інвестиційних ресурсів ПрАТ «Рівнеобленерго» здійснюється з урахуванням необхідності капіталовкладень в такі категорії як: а) нове будівництво; б) модернізація та технічне оновлення основних засобів виробництва; в) реконструкція споруд та розширення площ виробництва; г) капітальний ремонт та профілактика основних засобів виробництва
- 4) ПрАТ «Рівнеобленерго» оцінює власну інвестиційну привабливість. ПрАТ «Рівнеобленерго» формує інвестиційний проект
- 5) ПрАТ «Рівнеобленерго» визначає необхідні обсяги інвестиційних ресурсів для виконання інвестиційного проекту; ПрАТ «Рівнеобленерго» обчислює суму необхідну до залучення від суб'єкту «Інвестори»; ПрАТ «Рівнеобленерго» обчислює суму власних інвестиційних ресурсів, які можна залучити до виконання інвестиційного проекту
- 6) ПрАТ «Рівнеобленерго» формує систему ризик менеджменту в рамках реалізації інвестиційного проекту, скореговану на кризові умови та військовий стан; ПрАТ «Рівнеобленерго» інтегрує систему ризик менеджменту у загальну структуру управління підприємством
- 7) ПрАТ «Рівнеобленерго» розпочинає виконання інвестиційного проекту; ПрАТ «Рівнеобленерго» формує систему нормативно-правового забезпечення інвестиційного проекту; ПрАТ «Рівнеобленерго» формує ресурси інвестиційного проекту (кадрові, матеріальні, технологічні, інформаційні; ПрАТ «Рівнеобленерго» створює систему планування і моніторингу результатів виконання етапів інвестиційного проекту
- 8) ПрАТ «Рівнеобленерго» отримує прибуток в результаті виконання інвестиційного проекту; «Державні органи» отримують податки, збори та обов'язкові платежі; «Інвестори» отримують дохід від інвестиційної

діяльності.

Виконання даного алгоритму дозволить ПрАТ «Рівнеобленерго» зменшити ризики, пов'язані із управлінням інвестиційною діяльністю у кризових умовах і дозволить залучити додаткові інвестиційні ресурси. Крім того, така модель сприятиме і наповненню державного бюджету.

Отже, управління інвестиційною діяльністю підприємства в сфері електроенергетики в Україні в сучасних умовах є складним процесом та потребує здійснення зважених та чітко проаналізованих управлінських рішень, а також суттєвого корегування на кризові аспекти української економіки

ВИСНОВКИ

1. В сучасних умовах, виокремлюють також низку основних теорій, які пояснюють та обґрунтовують інвестиційну діяльність. До таких теорій слід відносити: акселераційну теорію інвестицій; теорії фінансів; теорію інноваційної економіки; теорії взаємозв'язку розмірів інвестицій і величини норми відсотка; неокласична теорія інвестицій .
2. Управління інвестиційною діяльністю є невід'ємною частиною загальної системи управління підприємством і має свої цілі, принципи і методи розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з реалізацією різних аспектів інвестиційної діяльності.
3. Загалом, управління інвестиційною діяльністю підприємства – це процес управління інвестиційними потоками підприємства, залученням капітальних ресурсів та освоєння даних ресурсів з метою оптимізації діяльності підприємства у майбутніх періодах.
4. ПрАТ «Рівнеобленерго» працює в умовах воєнного стану та забезпечує своїх споживачів електроенергією згідно діючих нормативів та стандартів, прописаних у діючих нормативно-правових актах. До початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, ПрАТ «Рівнеобленерго» показувало стабільні фінансові показники, що підтверджують дані наявні у річній звітності товариства.
5. Можливими факторами ризику в економічній діяльності ПрАТ «Рівнеобленерго» є: стан загальної економічної ситуації в Україні (рівень інфляції, нестабільність української гривні щодо основних іноземних валют, зниження ліквідності та погіршення умов кредитування, зниження платоспроможності споживачів); форс- мажорні ризики та несприятливі погодні умови; нестабільність законодавчої бази; ризик неякісного технологічного обладнання та погіршення стану мереж, що вирішується шляхом реалізації інвестиційних програм з будівництва, реконструкції та модернізації обладнання.

6. Пріоритетними напрямками удосконалення процесу прийняття управлінських рішень щодо інвестиційної діяльності є орієнтованість на знаходження додаткових джерел інвестування для запобігання негативних ефектів від ризиків, пов'язаних із економічною ситуацією в країні.
7. Вартість основних засобів підприємства ПрАТ «Рівнеобленерго» зростала безпосередньо до початку повномасштабної військової агресії проти України. Стан основних засобів підприємства, як і інших стратегічних підприємств електроенергетичної галузі, можна буде реально оцінити лише після закінчення війни. Він потребує детальної діагностики, визначення ступеню пошкоджень та прогнозування видатків, пов'язаних з капітальним ремонтом та оновленням основних засобів.
8. Управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго» має базуватися на оптимізації витрат та моніторингу і контролю ризиків.
9. Управління інвестиційною діяльністю підприємства в сфері електроенергетики в Україні в сучасних умовах є складним процесом та потребує здійснення зважених та чітко проаналізованих управлінських рішень, а також суттєвого корегування на кризові аспекти української економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білик В. В. Інноваційно-інвестиційний компонент економічної безпеки підприємницької діяльності. Черкаси, 2017. 301 с.
2. Бушовська Л. Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип.11. С. 170-176.
3. Господарський Кодекс України від 04.02.2005 № 2424-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Даньків Й. Я. Обліково-аналітичне забезпечення управління інвестиційною діяльністю суб'єктів господарювання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2020. №. 2 (56). С. 130-137.
5. Денисенко М. П., Шапошнікова О. М., Будякова О. Ю. Економічні заходидержавного управління щодо залучення інвестицій. *Науковий вісник: Державне управління*. 2020. №. 1 (3). С. 53-65.
6. Доуртмес П. О. Формування комплексної програми покращення результатів інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2017. № 2 (469). С. 183-189.
7. Ємельянов О. С. Управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)*. 2017. С. 130-131.
8. Ємець О. І. Управління інвестиційною діяльністю в умовах децентралізації. *The actual problems of regional economy development*. 2019. Т. 1. №. 15. С. 58-68.
9. Зінченко О. А., Павліщій Д. О., Зінченко Д. С. Інвестиційні ресурси: сутність, механізм залучення та роль в економічному розвитку підприємства. *Reporter of the Priazovskyi state technical university*. 2017. №33. С. 50-57.
10. Злотенко О. Б. Стратегічні орієнтири забезпечення економічної безпеки інвестиційної діяльності промислових підприємств. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія:*

Економічні науки. 2019. № 2. С. 100-107.

11. Злотенко О. Б. Фактори дестабілізуючого впливу на процес здійснення інвестиційної діяльності промислових підприємств. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. Серія: *Економічні науки*. 2019. № 1. С. 20-29.

12. Зось-Кіор М. В., Співак С. І., Калита Є. О. Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в контексті формування умов стійкого розвитку. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука*. Серія: *Економічні науки*. 2017. №5. С. 65-69.

13. Івченкова О. Ю., Літвиненко Ю. Д. Існуючі методи оптимізації фінансування інвестиційної діяльності підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 2. С. 55-58.

14. Керанчук Т., Басюк Т. Управління інвестиційними проектами підприємства на основі ціннісно-орієнтованих підходів. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 137-143.

15. Кондратенко Н. О., Новікова М. М. Теоретико-методичне забезпечення управління інвестиційною діяльністю організацій. *Наукові записки Національного університету Острозька академія*. Серія: *Економіка*. 2019. № 12(40). С. 52-57.

16. Крамаренко К. М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. №. 4. С. 246-250.

17. Крамської Д. Ю., Нотовський П. В. Підвищення якості інвестиційних проектів завдяки введенню додаткових елементів інформаційного масиву. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*. 2018. № 19 (1295). С. 140-146.

18. Крамської Д. Ю. Сучасні методики інвестиційного проектування та застосування програмних продуктів з позиції методики фінансово-економічної оцінки проекту. *Вісник Національного технічного університету*

"Харківський політехнічний інститут" (економічні науки). 2017. № 45 (1266). С. 112-117.

19. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 31. С. 83-90.

20. Криклива М. О. Методи оцінки ефективності інвестицій в сучасних умовах ведення бізнесу. *Молодий вчений*. 2019. №1(65). С. 216-218.

21. Мошляк І. О. Інвестиційна діяльність підприємства та її ефективність.

Вчені записки Університету «КРОК». 2018. №3 (51). С. 68-73.

22. Наумова О. Управління інвестиційною діяльністю підприємства в умовах кризових явищ. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2016. №4. С. 32-36.

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382.

24. Несен М. А., Носова О. В. Роль інформаційних технологій в управлінні інвестиційною діяльністю. Редакційна колегія: д. е. н., проф. Козирєва О. В., к. е. н., доц. Глебова Н. В. (Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ № 416 від 16.09. 2020 р.). – 2021. – С. 101.

25. Овчаренко Т. С., Степанова А. Розробка інвестиційного проекту створення виробничих потужностей на промисловому підприємстві. *Актуальні проблеми економіки. Науковий економічний журнал*. 2017. №5. С. 116–126.

26. Овчаренко Т.С., Степанова А.А. Інвестування. Практикум. Київ, 2017. 418 с.

27. Палійчук У.Ю. Передумови та засади лібералізації ринку електроенергії в контексті євроінтеграційних намірів України. *Науковий*

вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості. 2016. № 1(13). С. 97-107.

28. Палка І. М. Зарубіжна практика управління інвестиційно-інноваційною діяльністю. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 22. С. 29-33.

29. Паньков О. Б. Побудова механізму управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2019. №44. С. 54- 57.

30. Паньков О. Б. Управління інвестиційною діяльністю як базовий складник економічної безпеки підприємства. *Держава та регіони*. 2020. №4 (115). С. 90-93.

31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.

32. Приймак В. Управління проектами: навчальний посібник. Київ, 2017. 420 с.

33. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 126/91-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

34. Савченко М. В. Концептуальні основи управління інвестиційною діяльністю електроенергетичного підприємства. *Економіка і організація управління*. 2021. № 3 (43). С. 220-228.

35. Семенова Т.В., Протопопова О.С. Порівняльна оцінка інвестиційних проектів з урахуванням їх ефективності і рівня ризику. *Молодий вчений*. 2016. №12.1, ч. 6. С. 962-965.

36. Сімкова Т. О., Байда О. К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>

37. Солодовник Г. В., Безлюдня Г. Л. Кількісний аналіз ризиків у інвестиційній діяльності. *Молодий вчений*. 2018. № 2, ч. 3. С. 428-431.

38. Безус П.І., Безус А.М., Кальний С.В. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. К.: АМУ, 2014. 212 с.

39. Столярчук Н. М., Сергєєва Н. В., Хіоні Г. О. Удосконалення інституційного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка АПК*. 2019. № 9. С. 69-77.
40. Стрельніков Р. М. Формалізація моделі впливу інституціональних факторів при розробці та реалізації інвестиційних проєктів у часі. *Проблеми економіки*. 2018. № 3. С. 171-177.
41. Тимченко І. П. Формування стратегії розвитку підприємства на основі динамічного SPASE-аналізу. *СХІД : аналітично-інфор.журн*. 2016. №4 (144). С. 5–16.
42. Ткачук В. І., Плотнікова М. Ф., Овдіюк О. М., Куриленко Д. В., Назімов І. Г. Інноваційний вектор управління інвестиційною та антикризовою діяльністю підприємств. *Агросвіт*. 2022. №. 3. С. 57-63.
43. Фірсова С. Г., Бойко О. Г. Методичне забезпечення оцінювання і вибору цільового ринку нового продукту. *Молодий вчений*. 2016. №2 (29). С. 102-107.
44. Череп А. В., Олейнікова Л. Г., Крилов Д. В., Череп О. Г. Управління ефективністю інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва. Київ, 2018. 274с.
45. Шкарлет С. М., Мініна О. В., Шадура-Никипорець Н. Т. Інвестиційнадіяльність підприємства : навч. посіб. Чернігів, 2019. 151 с.
46. Шкіренко В. В. Методичні підходи до попереднього аналізу економічної ефективності проєктів на передінвестиційному етапі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. №17. С. 44-48.
47. Юрчук Н. П., Вовк В. Ю., Топіна Р. П. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа реалізації концепції сталого розвитку економіки України. *Агросвіт*. 2019. № 3. С. 53-61.
48. Яремко А. Д. Адаптивне управління інвестиційною політикою підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. №65. С. 156-166.
49. Arefieva O. V., Miagkyh I. M., Solovei N. V. The impact of

investment climate and financial analysis implications in making investment decisions. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки. 2018. № 6 (129). С. 143-152.

50. Johnson, Jeby, and K. S. Sureshkumar. (2020) Robo Advisors: An Innovative Financial Technology for Investment Management. Our Heritage. Vol. 68.16. p. 9-16.

51. Кальний С. В., Висоцький В. А. Управління формуванням інвестиційного портфеля підприємства в Україні. Ефективна економіка. 2019. № 3. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6953>

52. Інвестування : навчальний посібник / С. В. Кальний. К.: Наукова столиця, 2023. 202 с.

53. Кальний С. В., Шелудько В.М. Забезпечення ефективності впровадження технологічних інновацій на підприємстві / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 24. Част. 2. С. 47-52.

54. Kalnyi S. V., Virchenko V. V. Peculiarities of diffusion of innovations in the regions of Ukraine / Financial and credit activity: problems of theory and practice, 2018. Vol 3, No 26. pp. 178-186. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i26.144264>

55. Kalnyi, S.V. Implementation of eco-innovation management to achieve sustainable development goals. / Management of 21st century: globalization challenges. Issue 2. [collective monograph] / in edition I. Markina. Prague. Nemoros s.r.o., 2019. pp. 65-72.

АНОТАЦІЯ

Невмержицький Д. С. Управління інвестиційною діяльністю підприємства у сфері електроенергетики. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра з менеджменту зі спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-наукової програми «Менеджмент організацій і адміністрування». Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2023.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства в сучасних умовах.

Економічне обґрунтування комплексу заходів із підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю було здійснено за допомогою таких методів: методів вертикального та горизонтального аналізу, методу економіко-математичного моделювання, методу статистичного аналізу, методу порівняння, методу узагальнення.

В роботі було проаналізовано існуючі підходи до управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго», показники його фінансової діяльності, ефективність використання основних засобів підприємства, показники ефективності поточної інвестиційної діяльності. Діяльність підприємства можна охарактеризувати як ефективну, тим не менше, подальший розвиток підприємства тісно пов'язаний із успішністю реалізації майбутніх інвестиційних проектів та забезпеченням економічної стабільності, особливо в умовах військового стану та стратегічно значення підприємства для енергетичної системи України.

Об'єктом дослідження є процес управління інвестиційною діяльністю підприємства. Предметом дослідження є сукупність заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю ПрАТ «Рівнеобленерго».

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиції, грошовий потік, фінансовий стан, основні засоби, управління інвестиціями.

SUMMARY

Nevmerzhitsky D. S. Management of investment activities of the enterprise in electric power. - Manuscript.

Qualification work of the master in management on a specialty 073 "Management", the educational and scientific program "Management of the organizations and administration". Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 2023.

The purpose of the qualification work is to substantiate practical recommendations for increasing the efficiency of management of the enterprise's investment activities in modern conditions.

The economic substantiation of the set of measures to improve the efficiency of investment activity management was carried out using the following methods: methods of vertical and horizontal analysis, methods of economic-mathematical modeling, methods of statistical analysis, methods of comparison, methods of generalization.

The paper analyzes existing approaches to managing the investment activity of PrJSC "Rivneoblenergo", indicators of its financial activity, the efficiency of using the company's fixed assets, and indicators of the effectiveness of current investment activity. The company's activities can be described as efficient, but the company's further development is closely related to the successful implementation of future investment projects and ensuring economic stability, especially in the conditions of martial law and the company's strategic importance for the energy system of Ukraine.

The object of the study is the process of managing the investment activities of the enterprise. The subject of the study is a set of measures aimed at increasing the efficiency of the management of investment activities of Rivneoblenergo PrJSC.

Keywords: investment activity, investments, cash flow, financial condition, fixed assets, investment management.